

Priorita

číslo 10
říjen 2023
zdarma

Informační zpravodaj Státního fondu životního prostředí ČR | www.sfzp.cz

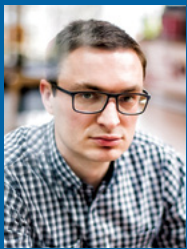
▶ ZATEPLETE SVÉ BYDLENÍ, NZÚ ZASE JEDE str. 2-3

- ▶ EXPERIMENTÁLNÍ FARMA ZKOUMÁ **BUDOUCNOST ZEMĚDĚLSTVÍ** str. 8
- ▶ **STAVEBNICTVÍ ROZHÝBOU DOTACE NA ZATEPLENÍ** str. 10
- ▶ **LODĚ SE DAJÍ VYRÁBĚT I ZE LNU** str. 26

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

je tu podzim, nejkrásnější období roku, tak proč si jej ještě nevylepšíme přečtením našeho časopisu.

Zatímco příroda nabízí krásné scenérie, barevné kompozice a sem tam i nějakou houbu, my ve vydání nabízíme článek o Nové zelené úsporám. Od září už zase jede holka zelená na plné pecky,

takže se do programu mrkněte i vy, jestli tam není něco vhodného pro vaše obydlí. Třeba by vašemu domu slušelo zateplení, nová okna, solární panel nebo tepelné čerpadlo. Samozřejmě není problém získat podporu na komplexnější rekonstrukci, váš dům prokoukne, a navíc si výrazně snížíte účty za energie. Je možné opravit dům po babičce, ale klidně i po dědovi, tetě či vzdáleném strýci, pokud splňuje podmínky programu. Dotační nabídka je opravdu pestrá a vybere si každý.

Renovace se týkají také bytových domů. Jak si s ní poradit, píšeme v dalším článku, přihodili jsme i modelový případ.

Když už jsme u toho zateplení, je třeba připomenout, že dotace pomohou nejen konkrétním jednotlivcům, kteří ušetří za energie, ale také stavebnímu odvětví.

Po delší pauze vám přinášíme rubriku Otázky a odpovědi. Dali jsme si na ní záležet, protože je opravdu pro fajnšmekry. Dotazy se totiž týkají nové dotační výzvy, která pomůže s pořízením vybavení pro aplikaci kompostu na zemědělský půdní fond a s navýšením kapacity zpracování biologicky rozložitelných odpadů. Pokud je to váš kyblík kompostu, dozvíte se mnoho užitečných informací, pokud ne, doporučuji některý z dalších článků.

Třeba ten o mateřské škole v pasivním energetickém standardu, o nádraží v Pardubicích nebo o jezu na Dyji. Různorodé projekty vznikly i díky dotační podpoře. Dále se můžete dočíst o plachetnicích ze lnu nebo o dřevěné části Helsinek.

Příjemné čtení přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

Zlepšete své bydlení, spořte na energiích. Pomůže vám znovuotevřená Nová zelená úsporám

Po letní provozně-technické přestávce začal Státní fond životního prostředí ČR opět **přijímat žádosti o investiční podporu pro domácnosti z oblíbeného programu Nová zelená úsporám.**

Příjem žádostí se otevřel pro vlastníky bytových domů, své žádosti do nového podprogramu „Oprav dům po babičce“ mohou podávat i majitelé rodinných domů. Nová zelená úsporám tak vstoupila do dalšího programového období a přechází na nový zdroj financování z Modernizačního fondu, který čerpá prostředky z výnosů emisních povolenek. Program NZÚ Light pro seniory a nízkopříjmové domácnosti běžel i přes prázdniny a žádosti přijímá kontinuálně.

„V minulém roce jsme zaznamenali rekordní zájem zejména o fotovoltaiku a prostředky z Národního plánu obnovy se vyčerpaly dříve, než se očekávalo. Aktualizovaný program NZÚ i aktivity Ministerstva životního prostředí směřují k oživení zájmu o energetické renovace domů, protože právě uspořádaná energie má největší přínos pro životní prostředí i peněženku domácnosti. Nejlepší energie je ta, kterou vůbec nemusíme vyrobit,“ říká ministr životního prostředí Petr Hladík.

„Přechod pod Modernizační fond byl i určitým podnětem ke zhodnocení uplynulých etap a zohlednění zkušeností z minulých let tak, aby program Nová zelená úsporám poskytoval i nadále účinnou investiční podporu všem domácnostem, které se rozhodnou pro efektivní renovace s cílem významných úspor energií. Snahou bylo podpořit hlavně komplexnější rekonstrukce, které budou dostupné pro všechny skupiny obyvatel,“ uvádí ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman.

Nové programové období přináší přesnější zacílení a diverzifikaci nejen podle typu majitelů nemovitostí, ale i podle jejich sociálně-ekonomického statusu. Zatímco v uplynulých letech nabízel program standardní podporu pro rodinné domy a bytové domy bez rozlišení typu vlastníků, již v lednu letošního roku byl rozšířen o NZÚ Light, konkrétně o nabídku podpory jednoduchého a snadno realizovatelného zateplení a solárního ohřevu vody s přitápěním pro seniory a domácnosti s nižšími příjmy.

„Hlavním cílem Nové zelené úsporám zůstává to, s čím tento oblíbený program začínal, a to je podpora energetických úspor domácností žijících v rodinných a bytových domech,“ připomíná ministr životního prostředí Hladík. „Program jsme rozšířili tak, aby motivoval všechny vlastníky rodinných

i bytových domů k renovacím, které jim přinesou významné úspory, zvýší komfort jejich bydlení, přispějí k renovaci bytového fondu a v neposlední řadě se budou podílet na snižování celkové spotřeby energií a emisí skleníkových plynů na celorepublikové úrovni,“ dodává Petr Hladík.

Hlavní změny NZÚ se týkají navýšení některých jednotkových dotací a rozlišení nabídky pro různé skupiny žadatelů. „Zásadní je také zjednodušení administrace žádostí,“ uvedl ministr Petr Hladík s tím, že program nově nabízí možnost čerpání finančních prostředků zálohově, a to v případě komplexnějších renovací.

Standardní Nová zelená úsporám pro rodinné a bytové domy

V portfoliu podporovaných opatření klasické Nové zelené úsporám zůstávají všechny položky jako doposud (s výjimkou výsadby stromů pro bytové domy) a nemění se ani míra podpory: dotace až 50% způsobilých výdajů se vyplácí až po realizaci. Významně se navýšuje příspěvek na zateplení, které generuje nejvyšší energetické úspory. Beze změn pokračuje příspěvek na instalaci solárních systémů, rozšiřuje se nabídka podporovaných tepelných čerpadel. V oblasti novostaveb bude podpora zacílena na nejúspornější budovy, u kterých bude efekt energetických úspor nejvyšší. Realizace zelených střech, využití dešťové a odpadní vody a instalace dobíjecích stanic pro elektromobily budou navázány na jiná úsporná

Je škoda zabírat úrodnou půdu, když tu máme kvalitní zasítované pozemky se staršími budovami, které lze opravit či případně zbourat a na jejich místě postavit nová, moderní stavení.

Foto: archiv SFŽP ČR

RODINNÉ DOMY

Standard	Oprava dům po babičce	Light
<ul style="list-style-type: none"> ● Všichni majitelé rodinných domů ● Fyzické osoby ● Právnícké osoby 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ekonomicky aktivní občané ● Mladé rodiny s dětmi ● Fyzické osoby s jednou nemovitostí 	<ul style="list-style-type: none"> ● Seniori ● Invalidní občané 3. stupně ● Domácnosti s nízkými příjmy

BYTOVÉ DOMY

Standard	SVJ a družstva	Veřejná správa
<ul style="list-style-type: none"> ● Všichni majitelé bytových domů ● Fyzické osoby ● Právnícké osoby 	<ul style="list-style-type: none"> ● Společenství vlastníků jednotek ● Bytová družstva 	<ul style="list-style-type: none"> ● Obce ● Kraje ● Příspěvkové organizace ● Školy ● Nadace ● Další veřejné subjekty

opatření v oblastech výstavby, zateplení nebo zdrojů energie.

Vítanou novinkou bude i výměna starých plynových kotlů za tepelná čerpadla. Zachovány zůstávají i bonusy za kombinaci více opatření v jedné žádosti a 10% navýšení celkové dotace pro žadatele ze znevýhodněných regionů.

Zálohová dotace pro bytové domy společenství vlastníků jednotek a bytových družstev

Nejvýraznější změnou oproti minulým obdobím je možnost čerpat v některých podprogramech investiční podporu zálohově. Dosud to bylo umožněno pouze rodinám s nižšími příjmy v Nové zelené úsporám Light. „Tento nový parametr jsme proto zohlednili jak u nízkopříjmových rodin žijících v bytech, tak u mladých rodin, které se chtějí pustit do komplexní renovace rodinného domu,“ uvedl Petr Hladík.

Důvodem odkládání důkladných renovací bytových domů bývá často nutnost schválení všech úprav a rozpočtu či úvěru způsobem zakotveným ve stanovách bytového domu. Obvykle je potřebný souhlas většiny nebo všech vlastníků bytu či družstevního podílu a ne vždy je možné dosáhnout dohody.

„Jsme si vědomi složitosti rozhodovacích procesů společenství vlastníků, a to zejména v případech, kdy majitelé bytů spadají do kategorie nízkopříjmových domácností a navýšení příspěvků do fondu oprav za účelem renovace domu je často existenčně ohrožuje,“ konstatuje Petr Valdman a doplňuje: „Proto jsme nastavili parametry dotace tak, aby domácnostem s nižšími příjmy nebylo nutné platit do fondu oprav výrazně navýšovat.“

Společenství vlastníků jednotek nebo bytové družstvo ve své žádosti o dotaci na rekonstrukci domu doloží počet vlastníků, jejichž domácnosti splňují podmínky nízkopříjmovosti a počet sociálních bytů.

„Investiční podpora bude navýšena o bonus, který může dosáhnout částky až 150 tisíc korun za každou nízkopříjmovou domácnost či sociální byt. Výše bonusu závisí na rozsahu realizovaného zateplení a na podlahové ploše těchto bytů. Vlastníkům s nižšími příjmy by se díky tomuto příspěvku měsíční příspěvky na fond oprav neměly nijak významně navýšovat. Dotace bude poskytnuta zálohově, i to pomůže v rozhodování, zda a kdy se do rekonstrukce pustit,“ vysvětlil ministr Petr Hladík. „Mezi nízkopříjmové domácnosti nově zařadíme kromě seniorů, lidí pobírajících příspěvek na bydlení a hendikepovaných (třetí stupeň invalidity) také ty, kteří pobírají přídatek na dítě. Do budoucna bychom tento parametr rádi přidali i do NZÚ Light,“ uvedl ministr Petr Hladík.

Zálohová finanční podpora na „Oprava dům po babičce“ pro rodinné domy

„Podle statistických dat je v Česku zhruba každý šestý dům neobydlený. Přitom po důkladné rekonstrukci by tyto domy mohly i nadále sloužit k bydlení. Je škoda zabírat úrodnou půdu, když tu máme kvalitní zasítované pozemky se staršími budovami, které lze opravit či případně zbourat a na jejich místě postavit nová, moderní stavení,“ připomíná Petr Hladík.

Parametry podprogramu „Oprava dům po babičce“ jsou v zásadě stejné jako ve standardní Nové zelené úsporám. Velkou výhodou je ale zálohové financování. „Aby žadatel mohl získat peníze předem, musí realizovat komplexní zateplení, na dotaci tak lze získat až milion korun. Stejně jako ve standardní Nové zelené úsporám jde až o 50% dotaci. Komplexní zateplení domu se totiž v průměru může výškat na více než 2 miliony korun,“ upřesnil ředitel SFŽP ČR Petr Valdman. Renovaci pak lze doplnit o další opatření, ať už jde o fotovoltaiku, výměnu zdrojů energie, rekuperaci, nebo třeba nádrž na dešťovou vodu. Dotaci i na tato opatření společně s dotací na zateplení dostanou žadatelé zálohově.

Vedle kombinačního bonusu a bonusu pro žadatele ze znevýhodněných regionů poskytne „Oprava dům po babičce“ navíc bonus ve výši 50 tisíc korun za každé nezaopatřené dítě, které rodina má, a také za každé další, které se rodině narodí do roku 2030. Úspěšní žadatelé pak mohou od příštího roku získat výhodný úvěr od stavebních spořitel. „Chceme pomoci primárně rodinám s dětmi, které vlastní starší dům, bez ohledu na to, zda ho koupily, zdědily, nebo získaly v rodině. Tyto domácnosti často nemají dostatek úspor na větší opravy, proto nedosáhnou na standardní Novou zelenou úsporám, ale nesplňují ani podmínky NZÚ Light, a jejich bydlení v nezatepleném domě proto může být velmi nákladné,“ vysvětluje ministr Hladík a pokračuje: „Díky zálohové dotaci, výhodnému úvěru a bonusu na děti se tyto domácnosti budou moct pustit do rekonstrukce i bez našetřených statistik na účtu. Peníze, které díky zateplení ušetří v budoucnu na energiích, jim pomohou splatit úvěr.“

„Zálohové financování se osvědčilo. Zájem o NZÚ Light jasně ukázal, že hlavní bariérou renovací pro energetické úspory je nedostatek financí na vstupní investici. Po poskytnutí peněz předem se do realizace úsporných opatření pustilo již téměř 40 tisíc domácností s nižšími příjmy. Jsme přesvědčeni, že i pro majitele domů, kteří do této kategorie nespádají, bude předfinancování formou dotace nebo výhodného úvěru tím správným impulzem,“ zdůrazňuje Petr Valdman.

„V podmínkách podprogramu ‚Oprava dům po babičce‘ jsme zpřesnili některé podmínky, abychom mířili přesně tam, kam jsme od začátku chtěli, tedy na mladé rodiny, které si potřebují opravit jednu svou nemovitost. Bude platit, že žadatel může společně se členy domácnosti vlastnit pouze jednu nemovitost určenou pro trvalé bydlení, tedy rodinný dům nebo byt,“ upřesnil ředitel Petr Valdman. Vlastnictví například rekreačního objektu jako chaty či chalupy není na překážku. Vlastnictví bude posuzováno v době realizace projektu. Pokud rodina na byde relevantní nemovitost v době udržitelosti, nejedná se o porušení podmínek. ●

► Bytové domy v důchodovém věku: Komplexní zateplení fasády pro další dekády

Bezmála polovina bytových domů na území Česka – celkem 99 209 z celkových 207 540 domů – byla podle posledního šetření ČSÚ postavena nebo naposledy rekonstruována mezi roky 1945 a 1980.

Zatímco dílčí tepelně-technické úpravy zvyšující komfort užívání, jako je výměna oken nebo zateplení střechy nebo půdy, v těchto domech zčásti proběhly, komplexní zateplení celé fasády se jako investičně náročný krok pro nedostatek financí často odkládá na neurčito. Průměrně nejstarší domy, kde zateplení fasády přinese největší energetické a tím pádem i ekonomické úspory a přínosy v komfortu užívání, se navíc nacházejí v nízkopříjmových lokalitách.

S investicemi do zateplení bytového domu pomohou dotace z programu Nová zelená úsporám (NZÚ) a bezplatné poradenství odborníků Energetických konzultačních a informačních středisek (EKIS) při řešení energetických úspor spolu s výběrem vhodného dotačního programu.

Dnešní svět je zejména z energetického hlediska velmi nejistý: bez ohledu na použitý systém vytápění, ať už se jedná o tepelná čerpadla, elektrické vytápění, nebo kotle na tuhá a plynná paliva, nelze předpokládat, že „teplo bude v dohledné době levnější“. Odborníci z iniciativy ZateplujemeČesko.cz, sdružující profesní organizace zaměřené na renovace a zateplování budov, se shodují, že prozíravou a zároveň z dlouhodobého pohledu nejvýhodnější cestou je co nejdříve zabránit únikům tepla, které vyrobíme a následně necháváme zbytečně unikat ven nezateplenou fasádou, střechou či podlahou.

U bytových domů zpravidla získáme nejvíce zateplením vnějších stěn. To snižuje úniky tepla v otopném období a přináší tak v převažující míře úspory ve spotřebě tepla v desítkách procent. Při zateplení stěn je navíc možné zahájit otopné období později a ukončit ho dříve, zamezuje také přehřívání těchto stěn v letním období. Ze všech běžných tepelně-technických úprav obvykle zamezuje zateplení všech vnějších stěn největším únikům tepla a nejvyšší účinnosti pak dosahuje spolu s výměnou oken, zateplením střechy, popř. stropů pod půdou a nad sklepem, jako komplexní řešení, které je účinné a prospěšné nejen pro své uživatele, ale také pro životní prostředí.

Zatímco v rodinných domech je zateplení ryze vaším rozhodnutím a investicí, která ponese žádoucí energetické úspory, v bytových domech není vzhledem k počtu uživatelů podobná situace vždy jednoznačnou a jednomyslnou záležitostí. Zateplení bytového domu je navíc náročný proces, který obvykle nemůže předseda bytového družstva nebo společenství vlastníků jednotlivých bytů zvládnout sám.

„Rozhodnutí o zateplení bytových domů často předchází diskuse družstev nebo společenství vlastníků, což už je samo o sobě prvním správným krokem. Rozhodně je ale žádoucí nezástát pouze u diskuse, ale tyto plány dále konzultovat s odborníky, kteří problematice zateplování bytových domů rozumí. Přesně pro tyto případy jsou Ministerstvem průmyslu a obchodu zřízeny poradny EKIS – Energetická konzultační a informační střediska – kde může každý bezplatně konzultovat svůj záměr. Následně je možno začít i cíleně jednat. Oslovit odborníky, nejčastěji projektanta a energetického specialistu, kteří dům prohlédnou a navrhnou vhodná konkrétní řešení, a to i ve vazbě na využití vhodné dotace,“ shrnuje Pavel Svoboda, předseda Cechu pro zateplování budov ČR.

Podle zvýhodněných podmínek NZÚ bude moci dotace pokrýt až 50 % celkových realizačních výdajů, v případě bytových domů ve vlastnictví obcí, krajů a jiných veřejných subjektů dokonce až 70 % výdajů.

Údaje Ministerstva průmyslu a obchodu stanovisko expertů jen potvrzují: nejčastější motivací pro komplexní renovaci bytových domů je úspora nákladů za energie, zlepšení technického stavu budovy a jejího vzhledu a také zvýšení komfortu. Renovační práce pak všechna tato očekávání splnila. Příprava na renovaci trvala většinou půl roku a více a hlavní fáze takřka poloviny renovací byla provedena do tří měsíců.

Dotaci na zateplení bytového domu můžete získat z programu Nová zelená úsporám. Program běží od roku 2013 a využily ho už stovky tisíc českých domácností. Dotace je určena na zateplení stěn, střechy i suterénu včetně výměny oken, opravy balkonů a lodžií nebo na sanaci podkladu před instalací kontaktního zateplení ETICS.

„Podle zvýhodněných podmínek NZÚ bude moci dotace pokrýt až 50 % celkových realizačních výdajů, v případě bytových domů ve vlastnictví obcí, krajů a jiných veřejných subjektů dokonce až 70 % výdajů. Výše dotace se odvíjí od stupně zateplení a zateplované plochy, případně dalších realizovaných opatření. Nově se dotace na komplexní zateplení navyšuje o zhruba 20 %. Novinkou je také bonus až ve výši 150 tisíc korun pro nízkopříjmové domácnosti a sociální byty. Družstva a SVJ mají navíc možnost využít předfinancování, tedy získat peníze předem. Dotace pro bytové domy ve strukturálně znevýhodněných krajích – Moravskoslezském, Ústeckém a Karlovarském – a některých bonifikovaných regionech a obcích lze dodatečně navyšit o 10 %,“ říká Marcela Kubů, ředitelka Asociace výrobců minerální izolace, která je členem iniciativy ZateplujemeČesko.cz.

„Rozhodující a osvědčenou technologií, která je pro zateplení vnějších stěn už od sedmdesátých let ve střední Evropě a od počátku devadesátých let také v Česku dlouhodobě používána, je technologie kontaktního zateplení známá pod anglickou zkratkou ETICS. Jedná se o systém kontaktního připevnění deskové tepelné izolace – nejčastěji z pěnového polystyrenu a minerální vlny – na stávající vnější stěnu s následným kontaktním nanášením speciálního vyztuženého vnějšího omítkového souvrství. Praktické zkušenosti ze střední Evropy i přímo z Česka ukazují, že technologie ETICS je nejefektivnějším a nejvíce využívaným řešením pro zateplení vnějších stěn budov, které lze v dnešní době zvolit. Jen v roce 1993, kdy tato technologie dorazila i na český trh, bylo u nás realizováno zateplení cca 200–300 tisíc m² s pomocí technologií ETICS a dnes se touto technologií běžně realizují miliony metrů čtverečních. Pro představu: v roce 2022 bylo technologií ETICS zatepleno cca 16,5 milionu čtverečních metrů,“ dodává Pavel Svoboda, předseda Cechu pro zateplování budov. ●

MODELOVÝ PŘÍPAD ZATEPLENÍ FASÁDY BYTOVÉHO DOMU

Koncový řadový bytový dům v Kralupech nad Vltavou byl postaven v sedmdesátých letech dvacátého století v systému jednotné panelové výstavby. Nepodsklepený pětipodlažní objekt má vstupní uliční, štítovou boční a zadní dvorní lodžiovou fasádu. V první nadzemní podlaží jsou nebytové prostory, garáže a sklepy. Objekt je napojen na centrální dodávku tepla.

Lodžie jsou předsazené před obvodový plášť o hloubce 1,2 metru. Hlavní střecha je plochá, jednoplášťová se stávající tepelnou izolací v původní skladbě střechy. Obvodové železobetonové sendvičové panely s vloženou tepelnou izolací z pěnového polystyrenu mají celkovou tloušťku 230 mm.

Na obalových konstrukcích bytového domu nebyla od doby výstavby provedena žádná sanace či zateplení kromě výměny výplní otvorů za nová plastová okna s izolačním dvojsklem. K zateplení vedlo vlastníky několik důvodů: nutnost sanace konstrukcí poškozených zatékáním především v oblasti stropních panelů lodžii a spár mezi panely, uchycení zábradlí atd., úspora tepla na vytápění a vzhled budovy.

„Řada bytových domů napříč zemí vznikla před rokem 1980 a je to na nich znát. Kromě samotných úniků tepla a s tím souvisejících vysokých účtů za energie do těchto domů často důsledkem zanedbané údržby i samotným stářím budovy zatéká a objekt ani z estetického hlediska nepůsobí dobře. Komplexní zateplení fasády včetně výměny oken je proto dobrou příležitostí, jak všechny tyto problémy vyřešit najednou: odstranit příčiny možného vzniku plísní, snížit energetickou náročnost domu, prodloužit jeho životnost, zlepšit vzhled a v konečném důsledku touto investicí zvýšit i jeho tržní hodnotu,“ říká Pavel Zemene, předseda sdružení EPS ČR, které je rovněž členem iniciativy ZateplujemeČesko.cz.

Před započítáním projekčních prací objednali zástupci SVJ studii proveditelnosti na kompletní rekonstrukci a zateplení obálky budovy. Součástí této studie byl rozpočet na navrhované práce.

Po technickém a finančním rozboru bylo rozhodnuto o zadání projektové dokumentace s využitím dotace Nová zelená úsporám na zateplení fasád včetně kompletní rekonstrukce lodžii bez stře-

chy. Zateplení střechy nebylo provedeno ani u sousedních vchodů a záměr je do budoucna provést komplexní řešení společně pro celou budovu. SVJ sjednalo na část nákladů za realizaci úvěr s přihlédnutím na mimořádnou splátku po provedení zateplení a obdržení dotace.

Navrhované zateplení bylo dimenzováno na využití dotace Nová zelená úsporám, oblast podpory A – dílčí na zateplované plochy fasády a na eliminace tepelných mostů u stávajících lodžii, která je podporována dle podlahové plochy lodžie v navrhovaném stavu po zateplení.

Samotnému zateplení předcházely demontáže klempířských prvků, podlah lodžii a zábradlí a příprava podkladu pro zateplení. Následné zateplovací práce včetně rekonstrukce vstupů a lodžii trvaly čtyři měsíce. Nové zateplení hlavní fasády objektu bylo provedeno vnějším kontaktním zateplovacím systémem (ETICS) z EPS 70F, který tvoří fasádní bílý polystyrén tloušťky 140 mm. Zateplení lodžii bylo provedeno vnějším kontaktním zateplovacím systémem (ETICS) z EPS 70F (G), fasádní šedý polystyrén s lepšími tepelně-izolačními vlastnostmi z důvodu úspory prostoru na lodžii. Na zateplení soklové části byla použita tepelná izolace z extrudovaného polystyrenu XPS. Před provedením nového ETICS byly vyzděny všechny meziokenní vložky z pórobetonových tvárnic do líce současné fasády.

Celkové náklady na zateplení a stavební práce na vstupu a lodžii činily **4,2 mil. Kč** včetně DPH. V rámci pravidel programu Nová zelená úsporám činily **způsobilé výdaje 3,5 mil. Kč** včetně DPH. **Dotace představovala 600 tis. Kč** a v tomto případě pokryla cca 17% způsobilých výdajů.

„Dotace bude následně vypočtena z parametrů na jednotlivá opatření a SVJ případně bytové družstvo navíc dostane bonus až 150 000 Kč za každou nízkopříjmovou bytovou jednotku podle rozsahu zateplení a podlahové plochy bytů. Cílem bonusu je zajistit, aby se nízkopříjmovým domácnostem výrazně nezvýšil poplatek do fondu oprav,“ uvedla ředitelka Asociace výrobců minerální izolace Marcela Kubů.

Provedeným zateplením celé fasády objektu klesne vypočítaná tepelná ztráta domu touto fasádou o 23 %, čímž se podstatně sníží potřeba tepla na vytápění, a to o 26,4%. ●

► Funkcionalistická dominanta Pardubic se blýská novotou

Foto: archiv Ministerstva dopravy

Kompletní rekonstrukce výškové části budovy na pardubickém hlavním nádraží je hotová. **Interiér i exteriér bývalého hotelu prošel citlivou obnovou a nově slouží jako vzdělávací centrum Správy železnic.**

V přízemí pak cestující najdou obnovenou restauraci. Tím však plány nekončí, během podzimu se chystá vypsání soutěže na rekonstrukci odbavovací haly i obou křídel nádraží. „Ve spojení s pracemi na pardubickém nádraží se

nejčastěji hovoří o rekonstrukci kolejí a nástupišť, výstavbě lávky přes celé kolejiště a nejnověji také o nové zastávce blíž centru. Cestující pochopitelně intenzivně vnímali i stavební ruch v části odbavovací haly a v přilehlé výškové budově, která byla dlouhá léta bez využití. Začíná se psát

nová éra, kdy budou prostory bývalého hotelu sloužit nejen pro potřeby Správy železnic, ale také cestujícím,“ přibližuje situaci ministr dopravy Martin Kupka.

Původní stavba z dílny architektů Karla Řepy, Karla Kalvody a Josefa Dandy začala fungovat v květnu roku 1958 a je památkáři vnímána jako nejkvalitnější funkcionalistické nádraží s hotelem v poválečném Československu. Detaily přestavby se konzultovaly s nedávno zesnulým architektem Miroslavem Řepou, synem Karla Řepy.

„Rekonstrukci nádraží jsme i kvůli památkové ochraně rozdělili na dvě etapy. První se týkala výškové budovy, ve druhé navážeme opravou celé nádražní haly s východním a západním křídlem,“ vysvětluje generální ředitel Správy železnic Jiří Svoboda a dodává: „Předpokládám, že tendr na realizaci vypíšeme na podzim, aby se práce rozběhly na jaře příštího roku a skončily v roce 2026. Celkové náklady této etapy by neměly překročit miliardu korun.“ Rozsahem se jedná o jednu z nejvýznamnějších rekonstrukcí nádraží v zemi. Oblíbené kino Svět, později známější pod jménem Sirius, bude sloužit jako multifunkční sál, například pro konference. První patro výškové budovy se upravilo pro budoucí instalaci dopravního sálu, v dalších podlažích se nachází školící místnosti, zázemí a pokoje. V nejvyšších dvou patrech působí zaměstnanci Centra sdílených služeb Správy železnic, kteří zajišťují finanční účetnictví pro celou organizaci.

Stavba byla vedle jiných dotací spolufinancována Evropskou unií z Operačního programu Životní prostředí. ●

► Klapkový jez na Dyji vrátí vodu do lužních lesů

V září začala stavba několik let připravovaného vzdouvacího klapkového jezu na Dyji režírovaná Lesy České republiky. Díky jezu bude možné zvýšit hladinu řeky a zavodňovat soustavu kanálů nejnižších lužních lesů v zemi strádajících suchem.

Součástí projektu za bezmála 180 milionů korun, s jehož dokončením se počítá v listopadu 2025, jsou také revitalizace původních stavidel, stavitků, kanálů, propustků, ale i tůň a vznik nových mokřadů na čtrnácti místech v připravované chráněné krajinné oblasti, vše v rámci programu Vracíme vodu lesu.

Jihomoravské lužní lesy, někdy označované jako „zelená perla Moravy“, patří k ekologicky nejcennějším přírodním unikátům v Evropě. Vodohospodářské úpravy krajiny z druhé poloviny minulého století a v posledních letech zejména sucha způsobily v této oblasti dlouholetý úbytek vody, ustaly přirozené záplavy a hladina podzemní vody klesla asi o dva a půl metru. Pro

lužní lesy je ale voda životní nutností, takže začaly viditelně chřadnout.

Lesy ČR, které luhy spravují, postupně obnovovaly a budovaly desítky vodních kanálů, stavidel a propustků přivádějících do vysychajících porostů vodu. „Oblast v posledních letech ve spolupráci s Povodím Moravy také pravidelně zaplavujeme vodou, což je ale možné jen někde a zdaleka to nestačí,“ řekl generální ředitel Lesů ČR Dalibor Šafařík a pokračoval: „Proto jsme začali s projektovou přípravou jezu, který krátkodobě vzedme hladinu Dyje a umožní efektivní zaplavení území vodou a současně neovlivní negativně průtok v hlavním korytu řeky.“

Václav Gargulák, generální ředitel Povodí Moravy k tomu uvedl: „Už několik let funguje úzká spolupráce mezi Povodím Moravy a Lesy ČR, díky které dokážeme jednorázově dostat do lužních lesů na Břeclavsku vodu z novomlýnských nádrží. Klapkový jez umožní hospodárnější využití vody. Jde o jednoduchý vodohospodářský princip: zadržení vody v období nadbytku a její využití v období sucha. V případě povodňování lužních lesů pak nový klapkový jez umožní ještě efektivnější řízení využití vody z vodní nádrže Nové Mlýny.“

Podnik v září předal staveniště zhotoviteli vybranému ve veřejné soutěži a se stavbou jezu mezi Břeclaví a soutokem s Moravou se mohlo začít. „Dvě třídvacetimetrové ocelové klapky vysoké přes dva metry uchytíme do spodní části železobetonové konstrukce jezu čepovými ložisky. Ovládat se budou jednostranně a mechanicky pomocí hydromotorů umístěných v bočních pilířích jezu. Jejich zvednutím zvýšíme hladinu řeky na požadovanou úroveň,“ popsal chystané dílo Pavel Hopjan, vedoucí správy toků pro povodí Dyje z Lesů ČR.

Projektové příprave předcházely expertní odhad potřeby až 12 milionů metrů krychlových vody ročně. „Díky jezu můžeme takový objem zajistit během deseti dnů v roce, případně i v době extrémního sucha,“ dodal Hopjan a poděkoval Povodí Moravy, městu Břeclav i Krajskému úřadu Jihomoravského kraje za spolupráci při přípravě projektu.

Investorem stavby jsou Lesy ČR, které požádaly v rámci Operačního programu Životní prostředí o 90% dotaci projektu. ●

▶ Praha 12 slavnostně otevřela **novou mateřskou školku Mydlinky**

Symbolicky v pátek 1. září byla přestřižením pásky slavnostně otevřena nová mateřská školka Mydlinky, která **byla navržena a za sedmnáct měsíců realizována v pasivním energetickém standardu.**

Foto: archiv Praha 10

Foto: archiv Praha 10

Slavnostního aktu se vedle představitelů městské části Praha 12 zúčastnili také zástupci Magistrátu hlavního města Prahy, zástupci zhotovitele stavby a architektonického studia LO a další pozvaní hosté.

Akci zahájilo pěvecké vystoupení dětí za hudebního doprovodu Kamily Tůmové, na které navázalo slavnostní uvítání a představení hostů. V následujícím projevu starosta Prahy 12 Vojtěch Kos především poděkoval a vyzdvihl práci všech, kteří se na stavbě školky podíleli. Popsal také mnohdy složitou cestu, která k výsledné realizaci vedla. „Po více než třiceti letech otevíráme novou mateřskou školu postavenou na zelené louce, můj sen se tak stal skutečností. Tato unikátní stavba se zelenou střechou, částečně zapuštěná do svahu, bude chloubou Prahy 12,“ dodává Vojtěch Kos.

Radní pro školství Petr Prchal ve svém projevu zmínil důležitost vzniku nové školky jako instituce, která společně s dalšími osmnácti školkami v městské části přispěje k navýšení potřebných kapacit. „Mezi rodiči jsme pozorovali velký zájem o umístění dětí ve zcela nové, moderní mateřské škole a jsme přesvědčeni, že budou s péčí a vzdělávacím programem spokojeni i v následujících letech plného provozu,“ uvádí radní Petr Prchal.

Při následujícím dni otevřených dveří si návštěvníci prohlédli nejen interiéry budovy, ale i přilehlou zahradu a potřebné zázemí pro rozvíjení fyzických i duševních schopností dětí, které v nich bude nenásilnou formou vytvářet kladný vztah k životnímu prostředí a přírodě vůbec. O prohlídku školky byl velký zájem, v průběhu prvních dvou hodin přišlo zhruba 500 návštěvníků.

Výstavba mateřské školy Mydlinky na pozemku o rozloze 3 393 m² mezi ulicemi Dolnocholupická, K Beránku a Le-

Foto: archiv Praha 10

šetínská byla oficiálně zahájena 6. dubna 2022. Moderní dvoupodlažní budova pro 112 žáčků byla navržena v pasivním energetickém standardu, aby se minimalizovaly náklady na její provoz. Objekt školky, který je díky sklonu terénu částečně zahlouben v zemi, nabízí čtyři prostorné třídy včetně dalšího zázemí, centrální moderně vybavenou kuchyň a učebnu pro speciální výuku. Mateřinka se zelenou střechou je zasazena

do krásné zahrady, na které vznikla dětská hřiště s herními prvky z přírodních materiálů. Cílem projektantů a architektů bylo i zachování většiny stromů. Ke školce přiléhající ulice K Beránku bude upravena na jednosměrnou tak, aby byla zachována podélná parkovací místa.

Zajímavostí je cihlová kruhová studna, která byla objevena v průběhu terénních prací. Původně patřila ke starší stavební fázi lokality, panské vile, jejíž plány jsou datovány přibližně do roku 1897. V průběhu realizace stavby bylo rozhodnuto o zachování studny a jejím zakomponování do návrhu zahrady.

Náklady na výstavbu školky včetně zahradního domku, ekoklubovny a domku pro zvířata byly přes 133,5 milionu korun. Část nákladů byla pokryta prostředky z Operačního programu Životní prostředí. ●

Foto: archiv Praha 10

► Univerzitní statek Amálie na Rakovnicku se stal jedinečnou vědeckou laboratoří pro pochopení klimatické změny a zmírnění jejích dopadů v kulturní krajině.

UNIVERZITNÍ FARMA AMÁLIE PODROBNĚ ZKOUMÁ NOVÉ ZEMĚDĚLSKÉ POSTUPY

Foto: archiv SFŽP ČR

Naléhavost podpory udržitelného zemědělství si vědci z Fakulty životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze se svými partnery plně uvědomují. V této lokalitě pod vlastní správou aplikují multioborový přístup, který se svým rozsahem od detailního sběru dat po úpravu hospodaření stává modelovým příkladem globálního významu.

„Náprava dřívějších postupů v intenzivním zemědělství, které hlavně co nejrychleji odvedly vodu z polí, je zcela klíčová proto, abychom se mohli probíhající klimatické změně přizpůsobit. Na Amálii se o to snažíme a díky projektu získáváme obrovské množství dat, jež nám umožní činit nejen informovaná rozhodnutí, ale i budoucí vývoj našich postupů. Rozhodně chceme ukázat, že inovace mohou zlepšit zemědělství nejen v ČR, ale v celé Evropě, protože klimatická změna zasáhne nás všechny,“ uvedl Petr Máca z katedry vodního hospodářství a environmentálního modelování.

Data proudící z desítek měřících přístrojů a čidel zpřesňují vědcům celkový obraz o stavu prostředí a o reakci jednotlivých složek životního prostředí na přijatá opatření. Zůstává však stále mnoho otázek, na které musí odpovědět především aplikovaný výzkum. Nyní je proto na řadě pochopení interakcí mezi půdou, vodou, atmosférou a organismy

s přihlédnutím k antropogennímu znečištění a dalším rizikům, kterým bude muset lidská společnost v dohledné budoucnosti čelit.

Jedno z nejdůležitějších kontrolovaných a monitorovaných zemědělských území na světě prošlo od roku 2018, kdy projekt Chytré krajiny odstartoval, výraznou změnou. Na 500 hektarech zemědělské půdy obklopené hospodářskými lesy vznikly závlahové vodní nádrže, umělé mokřad, protierozní opatření a prvky zpomalující odtok z polí, ve volné krajině byly vysazeny nové aleje dřevin a pole byla doplněna o nektarodárné biopásy.

Drenáže, které již 50 let neúčelně zbavují půdu vody, odborníci vybavili regulačními prvky, jež na pozemcích vodu naopak účelně zadržují. Těsně před spuštěním jsou moderní závlahové soustavy, na jejichž návrhu a realizaci se podílejí odborníci z izraelského výzkumného ústavu Volcani Center a z firmy Netafim. Nezbytná je i technologická infrastruktura, která představuje základ pro takto detailní monitoring. Vznikající internetová síť 5G umožní nejen přenosy velkého množství dat, ale i dálkové ovládání zemědělských strojů a měřících přístrojů nebo managementové zásahy v reálném čase.

Další nezbytný krok k úspěšné syntéze poznatků a jejich zohlednění v praxi je studium komplexity vztahů všech složek prostředí – půdy, vody, organismů a klimatu při zohlednění moderních postupů precizního zemědělství. Aby bylo možné úspěšně zvládat rizika, jakými jsou sucho, povodně, potravinová bezpečnost, znečištění a eroze půdy, je nutný celostní vědecký přístup s využitím principů cirkulární ekonomiky kladoucích důraz na obnovu zdrojů.

Amálie ale nepatří jen vědcům. Veřejnost se může s chytrou krajinou seznámit přímo v terénu díky interaktivním panelům naučné stezky, která vás na necelých devíti kilometrech seznámí s touto vědeckou laboratoří pod širým nebem. Rozkvetlé aleje ovocných stromů jsou nyní příjemnou zámlinkou k návštěvě jedinečné lokality nedařleko od hlavního města.

Financování aktuálně uskutečňovaných aktivit tříletého projektu nazvaného „Pilotní farma Amálie – aplikace konceptu Chytré krajiny“ umožnily Norské fondy v rámci výzvy Rago. Partnerem ČZU v Praze je Výzkumný ústav meliorací a ochrany půd, v. v. i. (VÚMOP). ●

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

► Stavebnictví rozhýbou dotace na zateplení

Tuzemské stavebnictví trápí nízký počet zakázek v oblasti výstavby novostaveb. **Tolik potřebné oživení přinese masivní rozšíření dotačního titulu Nová zelená úsporám a nová investiční podpora na renovace veřejných budov**, financovaná mimo jiné i z Modernizačního fondu.

Firmy i řemeslníci se budou moci přeorientovat z výstavby novostaveb na rekonstrukce, po kterých bude zvýšená poptávka. Stavebnictví získá finanční injekci ve výši až 100 miliard korun. Výrobci izolačních materiálů z minerální vlny ubezpečují, že pro všechny zájemce o zateplení rodinných nebo bytových domů bude dostatek izolace.

Oslabenému tuzemskému stavebnictví přichází na pomoc vlna protikrizových opatření v rámci nového programu Nová zelená úsporám a dotace na renovace veřejných budov. Finanční injekce ve výši 100 miliard korun se bude skládat zhruba z 60 miliard soukromých investic vlastníků do rekonstrukce nemovitostí a 40 miliard budou představovat státní dotace na snížení spotřeby energií, tedy zejména na zateplení budov.

„Záměrem programu Nová zelená úsporám je vyvolat vlnu renovací s cílem snížit energetickou náročnost soukromých budov a tím i podstatně snížit výdaje občanů za energie. Aktuální tempo renovací je pomalé, potřebujeme postupně zrychlit až na 3 % budov ročně, abychom zajistili moderní, bezpečné a zdravé bydlení všem domácnostem,“ vysvětluje ministr životního prostředí Petr Hladík.

Podle analýzy Asociace výrobců minerální izolace (AVMI) by zmiňované 3% renovační tempo znamenalo ročně renovovat 6 300 bytových a přes 50 000 rodinných domů. Asociace proto letos očekává významný nárůst poptávky nejen po tepelné izolaci, ale zejména po pracích souvisejících se zateplováním a rekonstrukcí budov.

Dotace směřující do rezidenčního sektoru, tedy bytů a domů, může pokrýt více než 50 % nákladů na konkrétní energetická opatření, což sníží náklady na celkovou rekonstrukci o desítky procent. „Rekonstrukce starších domů si může vyžádat celkovou investici přes dva nebo i tři miliony korun. Proto je klíčové, že stát pomáhá rodinám

Menší stavební firmy a řemeslníci nyní mají šanci přeorientovat se na zateplování stávajících domů. Mohou realizovat i práce spojené s rekonstrukcí domu, které je třeba provést před zateplením, typicky hydroizolace, výměna oken či sanace fasády a vyspravení zdiva...

investiční podporou pokrýt část nákladů na renovaci týkající se snížení energetické náročnosti, jako je dobré zateplení, výměna oken a další opatření. Potřebné komplexní renovace se tak stávají dostupnější pro více domácností,“ říká architektka Marcela Kubů, ředitelka Asociace výrobců minerální izolace.

Tisíce vlastníků nemovitostí budou mít nyní motivaci realizovat projekty dlouho odkládané kvůli inflaci a růstu cen.

Řemeslníci se mohou přeškolit na zateplování domů

Velký zájem o zateplení a renovace zvýší poptávku nejen po izolantech, ale i po řemeslnících. Pro řadu z těch, kteří přišli o zakázky kvůli stagnaci výstavby novostaveb, to bude vítaná vzpruha. „Menší stavební firmy a řemeslníci nyní mají šanci přeorientovat se na zateplování stávajících domů. Mohou realizovat i práce spojené s rekonstrukcí domu, které je třeba provést před zateplením, typicky hydroizolace, výměna oken či sanace fasády a vyspravení zdiva,“ říká architektka Marcela Kubů.

Firmy sdružené v AVMI, které představují více než 90 % tuzemského trhu, jsou schopny pokrýt i zvýšenou poptávku po izolantech. Ty představují nejčastěji des-

ky a role minerální vlny určené pro zateplení fasád, střech a stropů a dále tzv. foukané minerální izolace.

Do topné sezóny lze zateplit ještě střechu, zbytek až příští rok

Zájemci o zateplení a rekonstrukci domu by neměli investici odkládat. Do letošní topné sezóny stihnou zateplit jen žadatelé, kteří se rozhodnou pro dílčí zateplení. „Rychle lze zateplit místa s největšími tepelnými úniky: stropy a střechu. Zateplení stropů například foukanou minerální vatou je akce na jeden den. Zateplení střechy vatou trvá zhruba týden. Na tyto práce navíc není obvykle potřeba stavební povolení ani ohlášení, protože díky nehořlavosti minerální vaty se nemění požární zatížení,“ uvádí Marcela Kubů.

Zájemci o kompletní zateplení a rekonstrukci rodinného domu rovněž nesmí otálet, i pokud chtějí mít zatepleno až v příštím roce. „V mnoha případech bude muset současně se zateplením proběhnout i zmiňovaná rekonstrukce domu, na což je třeba mít projekt a potřebná povolení. To vše vyžaduje čas, takže celá akce od projektu po realizaci může trvat šest měsíců i více v závislosti na náročnosti rekonstrukce,“ vysvětluje Marcela Kubů. ●

▶ Program Spravedlivá transformace pomáhá modernizaci Ústeckého kraje

Operační program Spravedlivá transformace (OPST) má za cíl pomoci regionům, které jsou negativně ovlivněny dopadem odklonu od uhlí a přechodem na nízkouhlíkovou ekonomiku. Program umožňuje lidem řešit sociální, hospodářské a environmentální dopady transformace.

Foto: archiv SFŽP ČR

Ministr životního prostředí Petr Hladík předložil vládě dokument, který shrnuje přínosy programu a zároveň obsahuje zaměření a stav přípravy plánovaných strategických projektů v Ústeckém kraji. Ty představují polovinu z celkové alokace pro Ústecký kraj, která činí zhruba 15 miliard korun. Dokument poskytuje také informace o dvou projektech v Kadani, která podala žádost do výzvy Konektivita. Výzva podporuje projekty zaměřené na vybudování vnitřní sítě a zkvalitnění připojení k internetu na středních školách.

Připravují se jak strategické projekty, tak projekty na podporu zkvalitnění odborných učeben a konektivity středních škol, digitalizace sociálních služeb, obnovu krajiny po těžbě nebo vouchery pro podnikatele. Program zároveň nabízí možnost finančního nástroje v podobě úvěru Transformace, který je malým a středním podnikům poskytován prostřednictvím Národní rozvojové banky s alokací 600 milionů korun pro Ústecký kraj. Tento nástroj má za cíl pomoci lokálním podnikatelům.

„Ústeckému kraji a jeho obyvatelům pomáháme podporou v oblasti transformace průmyslu i sociálně spravedlivého přechodu zejména díky Operačnímu programu Spravedlivá transformace, ale i prostřednictvím zvýhodnění v některých částech Modernizačního fondu. Víme ale, že to nestačí, pro úspěšnou transformaci uhelných regionů a výrazný posun při řešení územních a sociálních nerovností je zapotřebí zapojit více zdrojů, a to včetně soukromých nebo zahraničních investic,“ uvedl ministr životního prostředí Petr Hladík.

„V Ústeckém kraji byly doposud podány dvě žádosti na strategické projekty z celkem devíti projektů. První projekt Transformačního centra Ústeckého kraje se zaměřuje na oblasti jako digitalizace, inovace, energetika či péče o krajinu a současně nabízí prostor pro setkávání odborníků a coworking. Druhý projekt Synergys chce zkoumat nové zdroje energie, např. geotermální, či výrobu zeleného vodíku a jejich zapojení do energetického mixu,“ doplnil ministr Hladík. Již během září se očekává předložení projektu Region univerzity, univerzita regionu (RUR), který se zaměřuje na odstranění dosavadních bariér rozvoje kraje. Projekt bude investovat do lidského kapitálu, know-how, talentů

a rozvoje kreativity. „Předložení zbývajících šesti strategických projektů kraje očekáváme během podzimu, nejpozději do konce roku 2023, kdy výzva pro předkládání žádostí těchto komplexních projektů končí,“ doplnil ministr Hladík.

„Přímo v Kadani byly předloženy dva projekty ve výzvě Konektivita škol. Žadatelem je Gymnázium Kadaň, místní Střední průmyslová škola stavební a Obchodní akademie,“ dodal ministr Hladík.

Operační program Spravedlivá transformace

OPST byl Evropskou komisí schválen 26. září 2022. Jeho celková alokace činí 39,4 miliardy korun (při aktuálním kurzu koruny) a je určen na podporu transformace Ústeckého, Karlovarského a Moravskoslezského kraje. Cílem podpory je umožnit regionům a lidem řešit sociální, hospodářské a environmentální dopady transformace, která je zaměřena na dosažení cílů Evropské unie v oblasti energetiky a klimatu pro rok 2030 a klimaticky neutrálního hospodářství Unie do roku 2050. Celková částka OPST byla mezi kraje rozdělena na základě následujících vybraných indikátorů: počet obyvatel, HDP, nezaměstnanost, plocha dotčená těžbou a počet zaměstnanců ve výzkumu a vývoji. Podpora může být využita na výzkum a inovace, digitalizaci, čistou energii a energetické úspory, oběhové hospodářství, rekultivaci a nové využití území, rekvalifikaci a pomoc při hledání zaměstnání či na pomoc pro malé i střední podniky.

Aktuálně bylo v OPST vyhlášeno třicet sedm výzev s celkovou alokací 28,6 miliardy korun, z toho deset výzev pro žadatele z Ústeckého kraje. Do konce roku 2023 se předpokládá vyhlášení dalších výzev s alokací cca 2 miliardy korun. Subjekty v Ústeckém kraji již předložily do výzev projekty za celkem 3,4 miliardy. V rámci vyhlášených výzev je registrováno 263 žádostí s požadavkem cca 17 miliard korun. Program je financován z Fondu pro spravedlivou transformaci (FST).

Jeho velkou výhodou je, že se na výběru strategických projektů z velké části podílely aktéři v regionu (kraj, obce, zástupci soukromého a neziskového sektoru). Program je tak dobrým příkladem nástroje, který při nastavování témat i podmínek podpory zohledňuje specifika regionu. Poslední zasedání Monitorovacího výboru, který průběžně schvaluje kritéria pro výběr operací v jednotlivých oblastech, proběhlo v červnu. Další jednání se plánuje na podzim. ●

Podpora může být využita na výzkum a inovace, digitalizaci, čistou energii a energetické úspory, oběhové hospodářství, rekultivaci a nové využití území, rekvalifikaci a pomoc při hledání zaměstnání či na pomoc pro malé i střední podniky.

Foto: archiv KRNAP

Správa KRNAP aktualizovala studii krajinného rázu národního parku a jeho ochranného pásma

Studie vyhodnocení krajinného rázu území Krkonošského národního parku a jeho ochranného pásma představuje jeden ze základních dokumentů pro rozhodování Správy KRNAP jakožto orgánu ochrany přírody. **První studie vznikla v letech 2003–2005, před dvěma lety pak byla vypracována její aktualizace. Nově vzniklý dokument se současně stal podkladem pro tvorbu nových zásad péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo po roce 2020.**

Jedním z fenoménů, jehož ochrana je zabezpečena českou legislativou, je krajinný ráz. Významná pozornost je mu věnována ve volné krajině, ale i ve velkoplošných chráněných územích České republiky včetně Krkonošského národního parku (KRNAP). Aktuální plán péče KRNAP mezi svými prioritami uvádí „zachování typického krajinného rázu horské krajiny Krkonoš – pestré mozaiky přírodních, přírodě blízkých a kulturních krajinných typů, v řadě případů unikátních v měřítku Česka i střední Evropy“.

Základní studie krajinného rázu na území KRNAP a jeho ochranného pásma byla zpracována v letech 2003–2005. „Její zpracování umožnilo dát do souvislosti poznatky a veškeré dokumenty, které jsou často zpracovávány odděleně: přírodní, kulturní a historické charakteristiky, vývoj území v čase, prostorové, strukturální vztahy a jevy, důležité vazby v území, skrytý potenciál, ale také například negativní jevy, které neodpovídají hodnotám národního parku a které by bylo dobré napravit,“ přibližuje Radek Drahný, tiskový mluvčí Správy KRNAP. „Na základě těchto poznatků, vztahů a souvislostí v území bylo v rámci zpracované studie navrženo členění území na oblasti a lokality

s obdobnými charakteristikami a strukturálními vztahy v území. Zároveň byla rozlišena území s jedinečnou hodnotou, území se zachovalým rázem horské a podhorské krajiny, který odpovídá hodnotám národního parku a jeho ochranného pásma, ale také území, kde došlo k narušení rázu krajiny a kvality území,“ pokračuje.

Důvodem tehdejšího pořízení studie bylo vytvoření podkladového materiálu nejen pro potřeby Správy KRNAP, ale pro široké využití orgány státní správy, místních samospráv, zpracovatelů územně plánovacích podkladů

a dokumentů, např. územních plánů, regulačních plánů, územních studií do platného plánu péče o KRNAP a jeho ochranné pásmo, a jako celek se stala i jeho součástí.

Od dob vypracování původní studie však došlo k velmi výrazným změnám nejen v oblasti stavebnictví, dalšího směřování měst a urbanizace, ale také k požadavku na nutnost šetrného celkového vývoje a přístupu ke krajině.

„Atraktivní a jedinečná krajina národního parku neustále přitahuje a je ovlivňována celou řadou nových

Studie doporučuje, jakým způsobem realizovat ochranu krajinnářsky hodnotných míst a kultivaci míst narušených. Slouží zejména při rozhodování o záměrech umístit v krajině nové stavby, technická díla apod., aby výstavbou nebo přestavbou nedošlo k poškození výjimečných hodnot krkonošské krajiny.

Foto: archiv KRNP

Foto: archiv KRNP

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
1 293 172 Kč

Příspěvek EU
1 293 172 Kč

Foto: archiv KRNP

Foto: archiv KRNP

rozvojových aktivit a záměrů nejen na území vlastního národního parku a jeho ochranného pásma, ale i v přilehajících lokalitách. Vzhledem k těmto výrazným změnám a zároveň dalším požadavkům na využití cenného území a také vzhledem k datu zpracování původní studie bylo potřebné celé hodnocení krajinného rázu Krkonoš aktualizovat,“ vysvětluje Radek Drahný.

Aktualizace studie pak probíhala v několika krocích: od přípravy práce, vyhodnocení stávající studie, návrh zadání studie, projednání a odsouhlasení zadání v rámci Správy přes analýzu stávajícího stavu, aktualizaci veškerých údajů, seznámení se zpracovanými dokumenty, podklady, průzkumné práce v terénu, analýzu dat, jednání uvnitř Správy KRNP, jednání s místními samosprávami, postupné zpracovávání analytické části (grafické, textové, tabulkové části, přílohy, fotodokumentace), doplňující práce v terénu, v průběhu práce opětovně projednávání v rámci Správy KRNP, projednání analytické části, vyhodnocení připomínek a stanovisek a úpravu analytické části na základě vyhodnocení připomínek až po návrh studie, doplňující práce v terénu, v průběhu práce pak znovu projednávání uvnitř Správy KRNP, projednání výsledného dokumentu uvnitř Správy KRNP, úpravy pracovního návrhu na základě připomínek, projednání návrhu studie pro část N s místními samosprávami a s Regionální sekci Rady NP, vyhodnocení připomínek k projednanému návrhu včetně času na získání a vyhodnocení připomínek a konečné dopracování návrhu studie na základě vyhodnocení připomínek a finální výstup.

Krkonošský národní park je nejstarším národním parkem v Česku. V rámci naší země, ale i střední Evropy je zcela jedinečným územím.

ZÁSADY PÉČE O KRNP

Správa KRNP a Rada KRNP se letos dohodly na návrhu zásad péče o KRNP a jeho ochranné pásmo. Dohoda by měla přinést lepší ochranu a větší stabilitu pro vzácné ekosystémy Krkonoš. Dokument stanovuje pravidla péče o přírodu v letech 2023–2038. Dohoda byla stvrzena na zasedání Rady KRNP, kterou tvoří zástupci obcí, vědců, horské služby či firem. „Tento strategický dokument nahrazuje dřívější plány péče a pro Správu KRNP je závazný,“ říká Radek Drahný. Dohodu podle něj nelze zvrátit.

Zásady péče jsou třetím, po managementové zonaci a klidových územích posledním novým nástrojem péče a ochrany, jehož existenci ve všech národních parcích Česka předpokládá takzvaná národně-parková novela zákona o ochraně přírody a krajiny z roku 2017. Správa KRNP návrh zásad péče o Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo připravila ve spolupráci s pracovní skupinou Rady KRNP již v roce 2019.

Návrh zásad péče následně připomínkovalo Ministerstvo životního prostředí. V letošní 60denní zákonné lhůtě Správa KRNP obdržela 103 připomínek od jedenácti subjektů, které vyhodnotila. Plně nebo částečně přijala 56 z nich, 23 jich odmítla, 20 vysvětlila a 4 vzala na vědomí. „Podstatné připomínky jsme akceptovali,“ říká Radek Drahný.

Péče o KRNP a jeho ochranné pásmo se vedle živé přírody zabývá i managementem přírody neživé, která byla až donedávna neprávem opomíjena. Velká pozornost je nyní věnována i konkrétní ochraně a nezbytné péči o význačné tvary reliéfu, mezi něž patří soutěskovitá údolí a výrazná koryta krkonošských vodotečí, evorzní tvary v řečištích, divočící toky vybraných řek, reliéfové tvary glaciální, kryogenní a nivační modelace, mury a svahové sesuvy, krasové jevy, historické doklady antropogenních tvarů reliéfu a další.

Foto: archiv KRNAP

Foto: archiv KRNAP

Foto: archiv KRNAP

Foto: archiv KRNAP

► Aktualizaci studie předcházelo stanovení nové zonace území Krkonošského národního parku

Aktualizace studie krajinného rázu národního parku nebyla jedinou změnou, která se v KRNAP v posledních letech udála. Dne 1. července 2020 vstoupila v platnost nová zonace KRNAP. Do té doby bylo území národního parku rozděleno do tří zón, I.-III., a jejich ochranného pásma. Tyto zóny se lišily svojí přírodovědnou hodnotou a kombinovaly pravidla péče o přírodu s nejrůznějšími regulacemi.

„Tři dosud číslované zóny, lišící se svojí přírodovědnou hodnotou a kombinující pravidla péče o přírodu s nejrůznějšími regulacemi, se změnila na zcela

jinak pojatou zonaci managementovou. Ta stanoví pravidla péče o přírodu ve čtyřech nově definovaných zónách s ohledem na jejich cíl. Omezení pro činnosti v národním parku už neřeší zonace, ale pravidla daná přímo v zákoně jednak pro celé území národního parku a jednak speciálně pro území mimo zastavěné části obcí a zastavitelná území obcí,“ upřesňuje Robin Böhnisch, ředitel Správy KRNAP.

Jednotlivé zóny definují přímo jejich názvy. Cílem přírodní zóny, která se vymezuje na plochách, kde převažují přirozené ekosystémy, je ponechat přírodu přirozenému vývoji bez rušivých zásahů. Nová přírodě blízká zóna pak zahrnuje člověkem částečně pozmeněné ekosystémy s cílem postupně pomoci přírodě dosáhnout stavu jako

v zóně přírodní. V budoucnu, po dosažení odpovídajícího stavu, pak mohou být části této zóny převedeny do zóny přírodní.

Zóna soustředěné péče o přírodu má podle Správy KRNAP dva cíle. Jsou do ní zařazeny člověkem velmi pozmeněné ekosystémy: především nestabilní, člověkem na místě původních bučin vysázené smrčkové porosty, které bude třeba přeměnit na smíšené a listnaté lesy a obnovit tak jejich přírodě blízký stav.

Součástí této zóny jsou také květnaté krkonošské louky, které vznikly historicky na místě odlesněných enkláv a jsou závislé na trvalé péči, bez níž by mnoho rostlinných a živočišných druhů na ně vázaných zaniklo. Cílem této zóny je podle Správy KRNAP tyto předměty ochrany zachovat či zlepšit jejich stav, a proto tam bude k typickým činnostem patřit sečení a pastva. Do této zóny budou patřit také lesy, ve kterých je cílem podporovat biodiverzitu.

Zóna kulturní krajiny je vymezena na území krkonošských obcí či v jejich sousedství. Je určena k trvale udržitelnému rozvoji a jejím cílem je nezhoršit dosaženou kvalitu životního prostředí. Tato zóna je v Krkonoších poměrně malá, protože většina obcí není už od roku 1991 součástí území národního parku, ale nalézá se v ochranném pásmu.

Nová zonace počítá s tím, že přírodní zóna bude mít 7 328,5 hektarů a zabere 20,2 procenta území KRNAP, zóna přírodě blízká bude mít 8 097,3 hektaru (22,3 procenta

V průběhu let 2003–2005 byla zpracována studie Vyhodnocení krajinného rázu území KRNAP a ochranného pásma. Krajina Krkonoš byla na základě přírodních, kulturních a historických znaků rozdělena na krajinu přírodní, přírodě blízkou a krajinu kulturní a podrobněji na krajinné celky, krajinné prostory a místa krajinného rázu. Tato studie byla před třemi lety aktualizována z dotace OPŽP.

Foto: archiv KRNAP

NOVÁ ZONACE NÁRODNÍHO PARKU počítá s tím, že zóna přírodní bude mít 7 328,5 hektaru a zabere 20,2 procenta území KRNAP, zóna přírodě blízká bude mít 8 097,3 hektaru (22,3 procenta území KRNAP), zóna soustředěné péče 20 730,3 hektaru (57 procent území KRNAP) a zóna kulturní krajiny bude mít 196,1 hektaru (0,5 procenta území KRNAP).

ta území KRNAP), zóna soustředěné péče 20 730,3 hektaru (57,0 procenta území KRNAP) a zóna kulturní krajiny bude mít 196,1 hektaru (0,5 procenta území KRNAP).

Nové zonace budou platit po dobu patnácti let. Příroda tak dostane čas ukázat svou sílu bez našich zásahů a teprve pak naši nástupci vyhodnotí možné úpravy a změny zonací. Běžného návštěvníka to při jeho výletech nijak neovlivní, zonace především určují, jak o danou lokalitu pečovat.

Podle Správy KRNAP nová zonace pro příštích patnáct let určuje, které části národního parku budou ponechány samovolnému vývoji a v kterých budou naopak probíhat zásahy s cílem obnovy poškozených ekosystémů směrem k přirozenému stavu či ve snaze zachovat a zlepšovat stav biotopů významných pro zachování biodiverzity, především krkonošských luk. „Stará a nová zonace jsou vlastně dvě úplně odlišné věci, spojuje je jen stejné označení,“ konstatuje ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch.

Kromě vymezení zón ochrany přírody byla určena i klidová území. Platí v nich podobná omezení jako v bývalé 1. zóně, zejména zákaz vstupu do volného terénu mimo vyznačené cesty. „Klidová území se nevyhlašují na patnáct let jako zonace, po dohodě v Radě KRNAP mohou zanikat či vznikat nová podle potřeby ochrany biotopů nebo druhů takřka jako operativně a kdekoliv v parku bez ohledu na zóny,“ vysvětlil Robin Böhnisch, ředitel Správy KRNAP. Nová zonace a klidová území se netýkají ochranného pásma. ●

KRKONOŠSKÝ NÁRODNÍ PARK

Krkonošský národní park byl vyhlášen vládním nařízením 17. května 1963. Ochrana unikátní krkonošské přírody se ovšem datuje ještě mnohem více do minulosti. Krkonošská příroda v sobě totiž nese poklady světového významu. Posláním národního parku je uchování a zlepšení jeho přírodního prostředí, zejména ochrana či obnova samořídících funkcí přírodních systémů, přísná ochrana volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zachování typického vzhledu krajiny, naplňování vědeckých a výchovných cílů, jakož i využití území národního parku k ekologicky únosné turistice a rekreaci nezhoršující životní prostředí. Území národního parku je rozděleno na několik zón podle přírodních podmínek a cílů ochrany.

První oficiální ochrana přírody, respektive především flóry Krkonoš, začíná již před více než sto lety. V roce 1904 vydává tehdejší c. k. místodržitelství v Praze výnos o nutnosti chránit krkonošskou květenou a ve stejném roce vzniká v Krkonoších také první rezervace. Je soukromá: na svém panství ji na Labské stráni na rozloze 60 hektarů vyhláší hrabě Jan Nepomuk Harrach. Chránit bylo opravdu co. Rozkvětě bohatství našich nejvyšších hor trpělo v té době především tak rozsáhlým sběrem léčivých rostlin, že mnohé druhy začaly být opravdu ohroženy. Krkonošská flóra zahrnuje přitom i naprostě světově unikátly: relikty poslední doby ledové (lomikámen sněžný, ost-

ružník moruška, rašelíník Lindbergův, šídlatka jezerní) a také řadu místních endemitů, rostlin, jež nerostou nikde jinde na světě (bedrník skalní, jeřáb krkonošský, lomikámen pižmový, všivec krkonošský, zvonek krkonošský či na tři desítky různých druhů jestřábníků).

První návrh na vyhlášení národního parku v Krkonoších vznikl již v počátku Československé republiky, předložil ho profesor František Schuster v roce 1923. Blížící se válka ale namísto vyhlášení národního parku přinesla naopak mnohé jizvy na krkonošské krajině, například nevyužitý pás betonových opevnění a přístupové asfaltky až do vrcholových partií hor. V roce 1931 vznikla alespoň rezervace Kotelské rokly (dnes Kotelní jámy), k nimž v roce 1952 přibýly Černohorská rašeliniště, Labský důl, Obří důl, Pančavská louka a Úpské rašeliniště, k nimž v roce 1960 přibýly další čtyři. O jednat let později vzniká náš první národní park, zatímco sousední polský Karkonoski park narodowy byl vyhlášen již v roce 1959. Mezinárodní význam krkonošské přírody dokládá například česko-polská biosférická rezervace UNESCO Krkonoše–Karkonosze, vyhlášená v roce 1992. Pančavská louka a Úpské rašeliniště jsou součástí seznamu mokřadů mezinárodního významu, vrcholové partie – krkonošská tundra – jsou součástí tzv. Corine Biotopes, tedy mezinárodně významných biotopů Evropy, a nejceněnější části Krkonoš jsou součástí evropské soustavy Natura 2000. ●

Dotace na využití a zpracování biologicky rozložitelného odpadu

Odpovědi na dotazy účastníků webináře

Oběhové hospodářství

Od 1. září 2023 je otevřen příjem žádostí o podporu v nové dotační výzvě č. 6/2023 z Národního programu Životní prostředí – Národního plánu obnovy, která pomůže s pořízením vybavení pro aplikaci kompostu na zemědělský půdní fond a s navýšením kapacity zpracování biologicky rozložitelných odpadů.

Dotaz k AIS: Žadatel fyzická osoba (FO) podnikající s přiděleným IČO, který však není zapsán v obchodním rejstříku (OR), vytvoří účet v AIS jako FO, označí „jsem statutární orgán“, avšak IČO se k němu nepřihodí, neboť není v OR. Má tedy žádat jako fyzická osoba na rodné číslo, nikoliv na IČO?

V případě fyzických osob podnikajících je nutné postupovat následujícím způsobem: Žadatel vyplní formulář žádost o založení fyzické osoby podnikající, který je následně nutné zaslat z e-mailové adresy, kterou má žadatel uvedenu ve svém účtu v AIS SFŽP ČR, na e-mailovou adresu lucie.fabianova@sfzp.cz. Následně účet FOP založí naši IT specialisté.

Budou moci komposty aplikovat i EZ, čili bude mít kompost certifikát EZ? Nebo bude na jeho použití výjimka?

Ano, ale pro aplikaci kompostu je nutné plnit všechny podmínky stanovené platnou legislativou, v případě specifických podmínek pro aplikaci kompostu, jako je například jeho využití v rámci ekologického zemědělství, je nutná dohoda mezi kompostárnou a zemědělcem.

Jsem starostou malé obce s 910 obyvateli. Chci se zeptat, proč bych měl pořizovat pro spoluobčany kompostéry, když to bude naší obec do budoucna hendikepovat v rámci vyřídění odpadu, a to podle nové legislativy, kdy budeme do roku 2030 skládkovat 10% odpadu. Bioodpad má navíc největší hmotnost a bude nám vylepšovat čísla.

Zákon o odpadech stanovuje obcím povinnost, aby odděleně soustředované recyklovatelné složky komunálního odpadu tvořily v kalendářním roce 2025 a následujících letech alespoň 60 %, v kalendářním roce 2030 a následujících letech alespoň 65 %

a v kalendářním roce 2035 a následujících letech alespoň 70 % z celkového množství komunálních odpadů, kterých je obec v daném kalendářním roce původcem.

Způsob výpočtu plnění cíle obce Ministerstvo životního prostředí (dále jen „MŽP“) nastavilo tak, aby do něj bylo možné započítat jak odděleně soustředěné recyklovatelné složky komunálního odpadu v rámci obecního systému, tak recyklovatelné složky komunálního odpadu odděleně soustředěné občany obce mimo systém obce, tedy co největší množství vyříděných recyklovatelných komunálních odpadů.

Rostlinné zbytky z údržby zeleně, zahrad a domácností od občanů, které jsou zpracovávány na kompost v rámci komunitního nebo domácího kompostování, v současnosti do výpočtu plnění cílů započítat nelze, právě jelikož komunitní kompostování, stejně jako domácí kompostování, probíhá v režimu předcházení vzniku odpadů. Přestože se množství využitých rostlinných zbytků v komunitní kompostárně do plnění cíle nezapočte, tak nicméně tímto způsobem zároveň dochází ke snížení celkové produkce komunálního odpadu obce a tím i zvýšení plnění cíle. V současnosti tedy vzhledem ke všem výše uvedeným důvodům není možné množství komunitně kompostovaných a v rámci domácího kompostování využitých rostlinných zbytků započítat do plnění stanovených cílů obcí. Zároveň upozorňujeme, že předmětná výzva není cílena na podporu domácích kompostérů pro předcházení vzniku BRKO.

V rámci aktivity A by zemědělský podnik, který aktuálně neobhospodařuje žádné ZPF, rád zapracovával kompost pro jiné subjekty. Umožňuje výzva podpořit takového žadatele? Do výpočtu způsobilých výdajů vstupuje ob-

hospodařovaná ZPF subjektu, kterému bude žadatel zapravovat kompost?

Ano, tato varianta je v rámci výzvy umožněna, a to v případě, že žadatelem je zemědělský podnik dle § 2e zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. Tuto skutečnost je nutné popsat v rámci projektového záměru, dále je třeba dodat výpis z veřejného registru půdy – LPIS se zapojenými subjekty. Také je nutné dodat potvrzení zapojených subjektů, že budou službu aplikace kompostu přijímat.

V případě, že u aktivity A má zemědělec vlastní kompostárnu, předpokládám, že rámcová smlouva s jiným subjektem není třeba a bude se vycházet z množství kompostu, které kompostárna vyprodukuje. Je to tak?

Ano, ale vše musí být podrobně popsáno v projektovém záměru. Rámcová smlouva, kterou by žadatel uzavíral pouze sám se sebou, není nutná. Aplikovaný vlastní kompost nemusí být registrován, ale musí být v souladu se zákonem č. 156/1998 Sb., o hnojivech.

Příloha Kumulativní rozpočet při výpočtu maximálních způsobilých nákladů projektu zohledňuje již maximální nákladovou efektivitu? Nebo je třeba nákladovou efektivitu sledovat paralelně?

Ne, nákladovou efektivitu není nutné sledovat (resp. vypočítávat) paralelně. Kumulativní rozpočet již vše zohledňuje. Pokud budou zadány v tabulce stanovené indikátory, a to „kapacita pro zapravení kompostu do ZPF“ (B13) a „obhospodařovaná plocha“ ZPF (B14), automaticky se spočítají maximální náklady projektu. Samozřejmě je následně pro kontrolu vhodné výsledky porovnat se zněním výzvy, a to zejména proto, aby žadatel jednoznačně porozuměl vypočteným hodnotám.

Pokud je provozovatel bioplynové stanice (BPS) zároveň zemědělským podnikatelem, jak se řeší rámcová smlouva?

Upozorňujeme, že žádost může být v uvedeném případě podána pouze v rámci aktivity B, kdy bude žadatel vystupovat v roli provozovatele BPS, a tedy nikoliv jako zemědělec. V rámci aktivity A není aplikace výstupu z BPS povolena, zemědělec musí aplikovat výhradně kompost.

Vše musí být podrobně popsáno v projekto-
vém záměru. Pokud žadatel uvažuje o aplikaci
výstupu z BPS pouze na jím obhospodařova-
ném ZPF, rámcová smlouva není nutná. Dále
upozorňujeme, že se musí se jednat o BPS
provozovanou dle § 21 odst. 2 a dále v souladu
s § 153 odst. 2 zákona č. 541/2020 Sb.

**U aktivity A také platí, že pořizovaná techni-
ka mohla být pořizována před podáním žádosti
o dotaci? Jak je to s povinností výběrové-
ho řízení na dodavatele? Dotace je 60%, to
znamená, že by výběrové řízení mělo být
dle zákona (ZZVZ). Jestliže dodavatel nebyl
vybrán dle ZZVZ, je výdaj nezpůsobilý?**

Podpora v aktivitě A je udělována v re-
žimu Nařízení Komise (EU) 2022/247 (tzv.
ABER), kde platí motivační účinek. To zna-
mená, že dodavatel musí být v zadávacím
řízení vybrán až po podání žádosti o do-
taci (rozhodující je datum vydání rozhod-
nutí o výběru vítězného uchazeče). Pokud
předpokládaná hodnota zakázky dosáhne
zákonného limitu, musí být výběrové říze-
ní realizováno v režimu a limitech zákona
č. 134/2016, o zadávání veřejných zakázek.

**Pokud má žadatel zemědělskou bioplyno-
vou stanici (BPS) a přejde na stanici odpa-
dovou, bude se počítat celková kapacita, či
to bude určeno nějakým poměrem?**

V tomto případě je relevantní žádost
v aktivitě B nebo v aktivitě C. V obou pří-
padech bude započítávána celá kapacita,
zároveň ale upozorňujeme, že v případě ak-
tivity B musí být žadatel odpadovou BPS
provozovanou dle § 21 odst. 2 a dále v sou-
ladu s § 153 odst. 2 zákona č. 541/2020 Sb.,
a to již v době podání žádosti. V případě
aktivity C se žadatel musí stát odpadovou
BPS provozovanou dle § 21 odst. 2 a dále
v souladu s § 153 odst. 2 zákona č. 541/2020
Sb., a to nejpozději k datu ukončení reali-
zace projektu.

**U předcházejících výzev byla udržitelnost
projektu pět let. Někteří menší „zemědělci“
využili dotaci na kompostování a po pěti
letech činnost ukončili. Pro obce využívající
možnost předat BRKO do těchto zařízení
tak nastala komplikace, kam tyto odpady
předat. Jaká je udržitelnost projektu u no-
vých výzev 6/2023?**

Doba udržitelnosti projektu je pět let.
Pokračování provozu po uplynutí doby udr-
žitelnosti je rozhodnutím daného subjektu,
rozhodujícím předpokladem při jeho rozho-
dování je samozřejmě ekonomická rentabili-
ta. Toto z pozice poskytovatele dotace není
možné ovlivnit. Způsobilým výdajem v přípa-
dě řešené aktivity C jsou však stavební práce
a technické vybavení přímo určené pro provoz
kompostárny (s vyloučením víceúčelových/
univerzálních strojů), což dává předpoklad,
aby žadatelé předkládali dlouhodobě udrži-
telné a z hlediska provozu rentabilní záměry.

**Rozuměla jsem správně, že pro aktivitu B
jsou způsobilým žadatelem pouze odpadové**

**kompostárny, ale pro aktivitu C jsou způ-
sobilým žadatelem opravdu všechny typy
kompostáren?**

Oprávněnými žadateli jsou kompostár-
ny provozované dle § 21 odst. 2, § 64, § 65
a dále v souladu s § 153 odst. 2, 5 a 6 zákona
č. 541/2020 Sb. Aplikovaný kompost však
musí být v souladu se zákonem č. 156/1998
Sb., o hnojivech.

**Platí v aktivitě B pro bioplynové stanice pod-
pora dle § 21 odst. 2 a 3?**

Ne, podpora je pouze pro zařízení provozova-
ná dle § 21 odst. 2 a dále v souladu s § 153
odst. 2 zákona č. 541/2020 Sb.

**Aktivita C – stávající kapacita je využita pouze
z 30%. Jak se bude počítat navýšení příjmu?
Data z ISPOP z předchozího roku/let?**

Relevantním údajem je skutečná kapacita
zařízení. Navýšení kapacity příjmu tak lze po-
čítat z dat uvedených v systému ISPOP, která
budou považována za adekvátní podklad pro
zdůvodnění. V popisu záměru doporučujeme
pečlivě sformulovat, jaký je stávající reálný stav.
Formulace, jaká byla použita v dotazu, přímo
zpochybňuje, zda je realizace projektu účelná
a potřebná. Pokud by byla „kapacita využita
z 30%“, nebylo by účelné kapacitu kompostár-
ny dále navyšovat a takový projekt by nemohl
být podpořen. Jiným případem by bylo, pokud
by se jednalo například o formální kapacitu po-
volenou provozním řádem, která je však za stá-
vajícího stavu reálně nedosažitelná.

**Platí u aktivity C podmínka zapravení kompos-
tu na ZPF?**

Ano, platí. Žadatel se přijetím dotace zava-
zuje po dobu udržitelnosti, tedy po dobu 5 let
od ukončení realizace projektu, předat 100%
kompostu/digestátu (hodnota navýšení kapa-
city) k aplikaci na ZPF.

**Jak je to, když je vlastník a provozovatel kom-
postárny současně zemědělským podnikem
s dostatečnou výměrou ZP a obce mají zájem
dodávat více BRKO do kompostárny? Může
žadat v aktivitě B?**

V tomto případě je možné žádat v aktivitě
B a C. Musí se ale jednat o dvě samostatné žá-
dosti.

**Ve výzvě je uvedena povinnost aplikace
kompostu na ZPF ve výši 40 t/ha. Podle
našich zkušeností je to množství přehnané,
protože aplikací kompostu bude dochá-
zet k překračování hodnot stanovených
v nitrátové směrnici. To bude pro zemědělce
velký problém. Uvažujete o úpravě tohoto
parametru výzvy?**

Výše uvedené stanovené množství 40 t/ha
odpovídá dávce, která má být aplikována
po dobu udržitelnosti projektu na 1 ha,
tj. za 5 let. V tomto období je možno dávku
podle potřeby rozdělit, např. první rok ap-
likovat dávku 20 t/ha a čtvrtý rok aplikovat
další dávku 20 t/ha. Zároveň připomínáme,
že aplikace není vázána na konkrétní pozem-
ky. Hodnota 40 t/ha proto nemusí být

dosažena na jednom konkrétním pozemku,
rozhodující je celkové množství aplikované
za pět let udržitelnosti projektu.

**Aktivita C: Stávající příjem BRO může být
navýšen o nového smluvního partnera, který
pokryje nutné navýšení, ale účinkem podpory
mohou naopak některé subjekty zahájit vlastní
zpracování a příjem BRO se může naopak
snížit. Bude problém s udržení navýšení!**

Je odpovědností žadatele, aby v žádosti
o dotaci předložil projekt, který připravil
po vyhodnocení všech rizik. Pokud se v žá-
dosti zaváže k navýšení kapacity kompostár-
ny, měl by mít dostatečnou jistotu, že nejsou
ohroženy zdroje bioodpadu pro využití pů-
vodní kapacity a zároveň existují zdroje i pro
nově vybudovanou kapacitu.

**Jestliže je zemědělský podnik zároveň
provozovatelem bioplynové stanice, může
podat žádost jak do aktivity A, tak zároveň
do aktivity C?**

V tomto případě je možné žádat v aktivitě
B a C, ale musí se jednat o samostatné žádos-
ti. V rámci aktivity A není aplikace výstupu
z BPS povolena, zemědělec musí aplikovat
výhradně kompost.

**Aktivita C: Mohu upravovat k zaprave-
ní do půdy odstředěné kaly ČOV na mé
zemědělské bioplynové stanici (ne odpado-
vé) a na předmětné zařízení využít dotaci?
Upravením kalů pak je podmíněno zaprave-
ním do mého PF?**

Úprava kalů z ČOV je možná pouze
na ČOV, případně v zařízení na úpravu kalů
(tj. v zařízení, které je určeno k nakládání
s odpady). Kaly je možno aplikovat na zem-
dělskou půdu pouze na základě vypracované-
ho Programu k použití kalů z ČOV, který je
schválen Ústředním kontrolním a zkušebním
ústavem zemědělským. Pouhá úprava kalů
(bez kompostování) není v aktivitě C podpo-
řitelná. Na úpravu kalů z ČOV (odvodnění,
hygienizace...) je plánována podpora z dotač-
ního programu OPŽP 2021–2027.

**Dotaz k aktivitě C: Je možné podpořit rekon-
strukci stávající haly ke skladování kompostu?**

Podobně jako u otázky výše musí podpo-
rou dojít k navýšení kapacity a v projekto-
vém záměru musí být popsáno a vysvětleno, že
rekonstrukce skutečně povede k navýšení ka-
pacity pro zpracování BRKO a/nebo čistíren-
ských kalů z komunálních ČOV. Opět doporu-
čujeme v předstihu konzultovat se SFŽP.

**Je možno pořídit samochodný aplikátor
digestátu, který je pro aplikaci digestátu
na ZPF nejlepší (nejnižší emise), například
Wredo či Holmer?**

Ne, veškeré pohonné a energetické prostřed-
ky (např. traktory, nakladače, jiná manipulační
technika) jsou v aktivitách A a B nezpůsobilým
výdajem. Pokud je to možné, finančně apliká-
tor v žádosti rozdělte na pohonnou jednotku
a na vlastní aplikátor. Do způsobilých výdajů
si pak dejte pouze aplikátor. ●

Operační program Životní prostředí – VYHLÁŠENÉ

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
16	Rekultivace starých skládek Vztahuje se k lokalitám starých skládek, které byly využívány ještě před platností legislativy o odpadech	18. 11. 2023	300 000 000 Kč
19	Srážkové vody a opatření proti povodním Realizace přírodně blízkých protipovodňových opatření a budování vsakovacích a retenčních zařízení včetně podpory dalších opatření	31. 10. 2023	2 500 000 000 Kč
20	Prevence a řízení antropogenních rizik Zkvalitnění monitoringu ŽP, zefektivnění kontrolních procesů a zdokonalení prevence a řízení procesů při předcházení vzniku rizik	15. 11. 2023	100 000 000 Kč
23	Obnova svahových nestabilit Stabilizování a sanace svahových nestabilit a skalních řícení ohrožujících zdraví, majetek a bezpečnost	31. 10. 2023	100 000 000 Kč
32	Veřejná zeleň a eliminace odvodňovacích zařízení v krajině Revitalizace sídelní zeleně prostřednictvím zachování, obnovy či zvyšování počtu a rozlohy ploch zeleně ve veřejném prostoru	4. 1. 2024	200 000 000 Kč
33	Záchranné stanice pro živočichy, prevence útoků šelem Škody způsobené zvláště chráněnými druhy živočichů. Modernizace záchranných stanic a center pro ohrožené druhy živočichů	31. 10. 2023	120 000 000 Kč
36	Zachytávání srážkových a šedých vod a jejich další využití Budování technologií pro akumulaci, úpravu a rozvod srážkových vod či šedých vod ve veřejných budovách	31. 10. 2023	200 000 000 Kč
37	Komplexní úsporné projekty na veřejných budovách Snížení energetické náročnosti veřejných budov pro ULK, KVK, PAK, LBK, HKK, MSK, OLK a ZLK	1. 3. 2024	2 500 000 000 Kč
38	Komplexní úsporné projekty na veřejných budovách Snížení energetické náročnosti veřejných budov, platná pro STČ, PLK, JHČ, JHM a VYS	1. 3. 2024	2 500 000 000 Kč
39	Úprava lesních porostů Úprava lesních porostů směrem k přirozené struktuře a druhové skladbě za účelem posílení jejich stability	15. 12. 2023	150 000 000 Kč
40	Veřejné budovy v pasivním standardu Výstavba veřejných budov v pasivním energetickém standardu nebo tzv. plusových budov. Pouze pro projekty ze 163. výzvy OPŽP	31. 1. 2024	800 000 000 Kč
41	Prevence škod způsobených šelmami a dravci Škody způsobené zvláště chráněnými druhy živočichů (vlk obecný, rys ostrovid, medvěd hnědý a ještráb lesní)	31. 10. 2023	40 000 000 Kč
46	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících přírodně blízkých vodních prvků v krajině včetně sídel; vegetační krajinné prvky (dle regionů)	26. 4. 2024	600 000 000 Kč
47	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova stávajících přírodně blízkých vodních prvků v krajině včetně sídel; vegetační krajinné prvky (dle regionů)	26. 4. 2024	600 000 000 Kč
48	Protipovodňová opatření Budování a rozšíření varovných a výstražných systémů, tvorba digitálních povodňových plánů a další	15. 12. 2023	250 000 000 Kč
49	Protipovodňová opatření Zpracování podkladů pro přípravu plánů pro zvládání povodňových rizik v oblastech s významným povodňovým rizikem	24. 11. 2023	150 000 000 Kč
50	Protipovodňová opatření Budování a modernizace komplexního systému předpovědní služby na celostátní úrovni	23. 2. 2024	150 000 000 Kč
51	Zpracování studií a plánů Studie systému sídelní zeleně, územní studie krajiny a plány územního systému ekologické stability	31. 7. 2024	30 000 000 Kč
52	Protipovodňová opatření Přírodně blízká a protipovodňová opatření i projekty pro retenci srážkové vody. Pro vybrané ITI aglomerace	30. 9. 2024	427 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – VYHLÁŠENÉ

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
53	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Pro regiony ITI Olomoucké a Zlínské aglomerace	30. 9. 2024	33 000 000 Kč
54	Vodní a vegetační krajinné prvky Tvorba nových a obnova přírodě blízkých vodních a vegetačních prvků. Pro regiony ITI Brněnské a Mladoboleslavské aglomerace	30. 9. 2024	173 000 000 Kč
55	Svoz a zpracování odpadu ITI projekty svozu a zpracování odpadu Hradecko-pardubické, Mladoboleslavské, Ústecko-chomutovské a Plzeňské aglomerace	30. 9. 2024	632 000 000 Kč
56	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Revitalizace budov veřejného sektoru s úsporou energie. Pro ITI Karlovarské, Liberecko-jablonecké, Olomoucké a Zlínské aglomerace	30. 9. 2024	237 000 000 Kč
57	Snížení energetické náročnosti veřejných budov Revitalizace budov veřejného sektoru s úsporou energie. Pro ITI Pražské metropolitní oblasti (bez hl. m. Prahy) a Českobudějovické aglom.	30. 9. 2024	236 000 000 Kč
58	Obnovitelné zdroje energie pro veřejné budovy Výstavba a rekonstrukce OZE pro veřejné budovy. V rámci ITI Ostravské, Jihlavské, Olomoucké a Zlínské aglomerace	30. 9. 2024	214 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – AOPK ČR

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
1	Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech Podpora přírodě blízkých opatření v krajině a sídlech	7. 11. 2023	500 000 000 Kč
2	Podpora přírodních stanovišť a druhů a péče o nejcennější části přírody a krajiny Péče o přírodní stanoviště a druhy	7. 11. 2023	300 000 000 Kč

Operační program Životní prostředí – PLÁNOVANÉ

	Číslo výzvy a opatření	Zahájení příjmu	Alokace
59	Prevence vzniku odpadu Kompostéry, RE-USE centra, vratné nádoby a obaly, sběrné dvory, door-to-door systémy a zavádění systému PAYT	31. 1. 2024	500 000 000 Kč
60	Třídící linky Podpora třídících systémů pro separaci odpadů	6. 12. 2023	250 000 000 Kč
61	Energetické využívání odpadů Výstavba a modernizace zařízení pro energetické využití odpadů včetně bioplynových stanic	6. 12. 2023	500 000 000 Kč
62	Chemická recyklace odpadů Budování a modernizace zařízení pro chemickou recyklaci odpadů	15. 11. 2023	200 000 000 Kč

Národní program Životní prostředí

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
8/2023	Podpora obcí v národních parcích Podpora vybavenosti a infrastruktury obcí, zpracování dokumentů, informačních center a vzdělávání	28. 6. 2024	200 000 000 Kč
NPO 6/2023	Využití a zpracování biologicky rozložitelného odpadu Zkapacitnění a zefektivnění systému nakládání s biologicky rozložitelnými odpady	1. 5. 2024	1 600 000 000 Kč
NPO 5/2023	Adaptace ekosystémů na změnu klimatu – obce a kraje Revitalizace vodních toků a niv, budování tůň, obnova malých vodních nádrží a protipovodňová opatření	31. 1. 2024	100 000 000 Kč
NPO 4/2023	Adaptace ekosystémů na změnu klimatu – správci vodních toků Projekty na zadržování vody v krajině a zlepšení stavu vodních toků a niv. Pro správce vodních toků	31. 10. 2023	712 000 000 Kč
NPO 1/2023	Energetická osvěta a dotační poradenství Zajištění poradenství domácnostem a administrativní podpora při programu NZÚ Light	31. 8. 2024	200 000 000 Kč
NPO 3/2022	Ekomobilita Nákup vozidel s alternativním pohonem, podpora na vozidla kategorií M2, M3, N1, N2, SS již aktuálně není k dispozici	15. 12. 2023	600 000 000 Kč
1/2022	Zelená stuha Obce oceněné titulem „Zelená stuha“ a „Zelená stuha ČR“ – zeleň, obnova a budování cest, rekonstrukce drobných stavebních objektů...	1. 4. 2025	21 000 000 Kč
9/2021	Zdroje vody Realizace nových nebo regenerace/intenzifikace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou	31. 12. 2023*	450 000 000 Kč
8/2021	Výkup pozemků ve zvláště chráněných územích Zlepšení podmínek pro praktickou péči o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a podporu biodiverzity v nich	31. 12. 2023*	95 500 000 Kč
7/2021	Domovní čistírny odpadních vod Realizace soustav individuálních čistíren odpadních vod v podobě DČOV do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel	31. 12. 2023*	300 000 000 Kč
5/2021	Výsadba stromů – grantové schéma Výsadba stromů prostřednictvím grantů erudovaným nestátním neziskovým organizacím a místním akčním skupinám	30. 12. 2023*	30 000 000 Kč
14/2016	Územní studie krajiny Kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu	31. 12. 2023*	35 000 000 Kč

* Nejpozději však do vyčerpání alokace

Modernizační fond

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
HEAT č. 1/2023	Modernizace rozvodů v SZTE Modernizace SZTE, rozvodů včetně předávacích stanic a systémů, pouze na území hl. m. Prahy	30. 11. 2023	1 000 000 000 Kč
ENERGOV č. 1/2023	Energetická účinnost ve veřejných budovách a infrastruktuře Snížení energetické náročnosti veřejných budov a obnovitelné zdroje pro veřejné budovy	29. 2. 2024	1 500 000 000 Kč
ENERGOV č. 2/2023	Energetická účinnost ve veřejných budovách a infrastruktuře Snížení energetické náročnosti veřejných budov a obnovitelné zdroje pro veřejné budovy	29. 2. 2024	2 000 000 000 Kč
ENERGOV č. 3/2023	Energetická účinnost ve veřejných budovách a infrastruktuře Výstavba plusových budov a budov v pasivním energetickém standardu	30. 11. 2023	3 000 000 000 Kč

Operační program Spravedlivá transformace

	Číslo výzvy a opatření	Ukončení příjmu	Alokace
KVK / 1		31. 12. 2023	2 900 000 000 Kč
ÚLK / 2	Strategické projekty Poskytnutí finanční podpory na přípravu a realizaci strategických projektů	31. 12. 2023	7 300 000 000 Kč
MSK / 3		31. 12. 2023	8 720 000 000 Kč
KVK / 5		31. 12. 2023	180 000 000 Kč
ÚLK / 6	Odborné učebny středních škol Podpora staveb, modernizace a vybavení odborných učeben středních škol	31. 12. 2023	800 000 000 Kč
MSK / 7		31. 12. 2023	200 000 000 Kč
KVK / 8	Konektivita škol Projekty vybudování vnitřní sítě a zkvalitnění připojení k internetu na základních a středních školách, v Ústeckém kraji se týká pouze středních škol	31. 12. 2023	280 000 000 Kč
ÚLK / 9		31. 12. 2023	300 000 000 Kč
KVK / 14	Vouchery pro podnikatele (příjemce kraj)	6. 10. 2023	30 000 000 Kč
ÚLK / 15	Výzva pro kraj je vyhlášena za účelem řešit dopady transformace na klimaticky neutrální ekonomiku	6. 10. 2023	150 000 000 Kč
MSK / 16		6. 10. 2023	230 000 000 Kč
ÚLK / 18	Filmové vouchery pro Ústecký kraj Výroba hraných a dokumentárních filmů v Ústeckém kraji	8. 3. 2024	50 000 000 Kč
KVK / 22		30. 6. 2024	40 000 000 Kč
ÚLK / 23	Koncepce a příprava projektů obnovy území Pro žádosti na individuální projekty s cílem obnovy území	30. 6. 2024	60 000 000 Kč
MSK / 24		30. 6. 2024	100 000 000 Kč
KVK / 25		30. 6. 2024	60 000 000 Kč
ÚLK / 26	Příroda a krajina Individuální projekty na obnovu přírody a krajiny	30. 6. 2024	90 000 000 Kč
MSK / 27		30. 6. 2024	225 000 000 Kč
KVK / 28		30. 6. 2025	60 000 000 Kč
ÚLK / 29	Obnova území – infrastruktura Výstavba a modernizace komunikací pro cyklisty, zpřístupnění lokalit s přírodní, kulturní nebo technickou hodnotou	30. 6. 2025	120 000 000 Kč
MSK / 30		30. 6. 2025	275 000 000 Kč
KVK / 31		31. 12. 2024	60 000 000 Kč
ÚLK / 32	Vzdělávání ve firmách Profesní vzdělávání a rekvalifikaci zaměstnanců ve firmách zasažených transformací	31. 12. 2024	500 000 000 Kč
MSK / 33		30. 6. 2026	360 000 000 Kč
Výzva I.	Úvěr transformace pro Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj Bezúročné úvěry programu TRANSFORMACE jsou určeny na podporu investičních aktivit malých a středních podnikatelů	31. 12. 2026	1 800 000 000 Kč
MSK / 34	Obnova území – strategické brownfieldy Příprava projektové dokumentace a budování technické infrastruktury pro projekty tzv. strategických brownfieldů	30. 6. 2025	500 000 000 Kč
KVK / 35		31. 12. 2023	16 654 000 Kč
ÚLK / 36	Předprojektová příprava strategických projektů a brownfieldů Úhrada vynaložených nákladů na předprojektovou přípravu strategických projektů a brownfieldů	31. 12. 2023	19 430 000 Kč
MSK / 37		31. 12. 2023	91 584 000 Kč
KVK / 39		31. 12. 2024	220 000 000 Kč
ÚLK / 40	Obnova území – Veřejné služby, kultura, sport, rekreace Podpora veřejných služeb, kultury, sportu a rekreace	31. 12. 2024	330 000 000 Kč
MSK / 41		30. 6. 2023	400 000 000 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Dolní Radouň: Alej stromů

V Dolní Radouni vysadili padesát listnatých stromů, které přispějí ke zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Podoblast podpory: 5.4 – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích

Název projektu: Výsadba stromů v Dolní Radouni

Kraj: Jihočeský

Okres: Jindřichův Hradec

Příjemce podpory: město Jindřichův Hradec

Ukončení projektu: prosince 2022

Celkové způsobilé výdaje
230 170 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
230 170 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Letiny: Napojení vrtů

Došlo k vystrojení dvou již realizovaných hydrogeologických vrtů, realizaci výtlačných potrubí a zřízení dvou veřejných odběrných míst s úpravami vody.

Podoblast podpory: 1.6 – Zdroje vody

Název projektu: Obec Letiny – napojení vrtů Bzí a Svárkov pro nová odběrná místa

Kraj: Plzeňský

Okres: Plzeň-jih

Příjemce podpory: obec Letiny

Ukončení projektu: listopad 2022

Celkové způsobilé výdaje
2 842 242 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
2 273 794 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Petrovice: Soustava DČOV

V Petrovicích a přilehlých místních částech byly vybudovány soustavy domovních čistíren odpadních vod s cílem omezit znečištění povrchových a podzemních vod z komunálních zdrojů. Vzniklo 43 domovních čistíren odpadních vod.

Podoblast podpory: 1.3.B – Domovní čistírny odpadních vod

Název projektu: Domovní čistírny odpadních vod v obci Petrovice II a místních částech – soustava DČOV

Kraj: Středočeský

Okres: Kutná Hora

Příjemce podpory: obec Petrovice II

Ukončení projektu: říjen 2021

Celkové způsobilé výdaje
6 236 109 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
4 720 000 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Údlice: Výsadba stromů

Výsadba padesáti listnatých stromů přispěje ke zlepšení životního prostředí a kvality ovzduší.

Podoblast podpory: 5.4 – Zlepšení funkčního stavu zeleně ve městech a obcích

Název projektu: Výsadba stromů v extravilánu obce Údlice

Kraj: Ústecký

Okres: Chomutov

Příjemce podpory: obec Údlice

Ukončení projektu: listopad 2022

Celkové způsobilé výdaje
183 888 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
183 888 Kč

Okříšky: Modernizace ČOV a kanalizace

Proběhla rekonstrukce a intenzifikace ČOV v obci, dále došlo k rekonstrukci místní kanalizace. Práce navázaly na předchozí etapy a v řešených částech městyse umožňují oddělení splaškových vod od vod dešťových.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.1 – Snížit množství vypouštěného znečištění do povrchových i podzemních vod z komunálních zdrojů a vnos znečišťujících látek do povrchových a podzemních vod

Název projektu: Rekonstrukce ČOV Okříšky, Okříšky – kanalizace, 4. etapa

Kraj: Vysočina

Okres: Třebíč

Příjemce podpory: městyse Okříšky

Předpokládané ukončení projektu: 31. 12. 2023

Celkové způsobilé výdaje
44 393 756 Kč

Příspěvek EU
28 301 019 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Borohrádek: Revitalizace pískovny

Na okraji obce proběhla revitalizace staré pískovny a záchrana zánikajícího vodního biotopu. Vznikly biotopy pro zvláště chráněné druhy obojživelníků a zvláště chráněné druhy rostlin.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny

Název projektu: Revitalizace starého pískovny v k. ú. Borohrádek

Kraj: Královéhradecký

Okres: Rychnov nad Kněžnou

Příjemce podpory: město Borohrádek

Ukončení projektu: 14. 9. 2022

Celkové způsobilé výdaje
5 400 126 Kč

Příspěvek EU
5 400 126 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Klatovy: Snížení energetické náročnosti kulturního domu

Stavba byla pro své nezpochybnitelné stavebně-architektonické kvality zařazena mezi vybrané stavby moderní architektury 60. a 70. let 20. století. Prošla rekonstrukcí, která respektovala architekturu a autentičnost budovy, dochované detaily a hmotové členění fasády.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Snížení energetické náročnosti budovy Kulturního domu v Klatovech

Kraj: Plzeňský

Okres: Klatovy

Příjemce podpory: město Klatovy

Ukončení projektu: 6. 2. 2023

Celkové způsobilé výdaje
25 527 096 Kč

Příspěvek EU
11 487 193 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Český Brod: Zateplení úřadu

Stavební úpravy spočívající v energeticky úsporných opatřeních probíhají na stávající budově využívané městem. Jedná se o soubor opatření, jako je modernizace, údržba a opravy formou zateplení části ploch obvodového pláště či výměna výplní otvorů oken a dveří.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: Zateplení budovy Městského úřadu čp. 56 v Českém Brodě

Kraj: Středočeský

Okres: Kolín

Příjemce podpory: město Český Brod

Předpokládané ukončení projektu: 29. 2. 2024

Celkové způsobilé výdaje
4 405 317 Kč

Příspěvek EU
2 202 658 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

► DŘEVĚNÉ MĚSTO V HELSINKÁCH

Foto: ©Shutterstock/Mistervlad

Ve finském hlavním městě vyrostla čtvrť postavená ze dřeva – Wood City. Její výstavba odráží vzrůstající trend ve finském stavebnictví, kdy se upouští od mainstreamových materiálů, jakými jsou beton a ocel, a to právě ve prospěch dřeva. **Trend dřevěných staveb se v neposlední řadě odvíjí také od ambiciózní snahy této severské země dosáhnout do roku 2035 uhlíkové neutrality a stát se lídrem evropské cirkulární ekonomiky.**

„Dřevo je trvale udržitelnou volbou,“ říká Miimu Airaksinenová, inženýrka a viceprezidentka finské developerské společnosti SRV, která ve Wood City postavila školu. „Ale se dřevem pracujeme také proto, že je to krásný materiál, lidé ho mají rádi a líbí se jim jeho struktura,“ vysvětluje.

Finsko je země jezer, ale také lesů

Dvě třetiny finského území pokrývají lesy, a tak je dřevo vždycky po ruce – i když při stavbě vyšších a vysokých budov potřebuje zpevnovat. „Dřevo je příjemné a lahodí oku,“ zdůrazňuje znovu Miimu Airaksinenová. „Finská krajina je posetá nejrůznějšími dřevěnými stavbami z dávnější i méně dávné minulosti i ze současnosti. Domy ze dřeva jsou tu běžné, a protože jsme na ně zvyklí, nijak přehnaně se neobáváme ani rizika požáru.“

V případě vyšších, vysokých, a navíc veřejných budov bylo ale potřeba jejich hořlavost obhájit i něčím jiným než jen odvahou finského

národa. „Je ale vyzkoušeno, že CLT – speciálně zpevněné dřevo, které se při stavbě takových budov používá, je mnohem pevnější a odolnější. V případě požáru vykazuje vynikající

CLT panely mají celou řadu environmentálních výhod. Například jsou mnohem lehčí než většina stavebních materiálů, a tak není při stavbě z nich nutné použití těžké techniky. Menší je i spotřeba energie. Stavba v případě jejich použití postupuje rychleji, protože na rozdíl od betonu nemusí budova vyschnout a vyžrát.

CLT PANELY (z anglického Cross Laminated Timber) je stavební materiál, který je vyroben z masivního vysušeného řeziva a skládá se z několika příčně lepených vrstev. CLT panely tvoří nosnou konstrukci dřevostaveb, jsou ekologické, přesné a rozměrově stálé. Užití nacházejí jako vnitřní stěny, střechy a stropy novostaveb rodinných i bytových domů. Lze je použít pro stavbu nízkooenergetických, pasivních a energeticky nenáročných budov.

vlastnosti. *Žáru odolává déle než beton, a budova z tohoto dřeva se dokonce zhroutí později než budova betonová,*“ vypočítává výhody CLT dřeva, z něhož jsou postaveny i budovy ve Wood City.

Zpracování dřeva metodou CLT se v Evropě používá od devadesátých let, ale ve Finsku zažívá naprosté obrození díky vládnímu programu, který požaduje, aby do roku 2025 minimálně 45 % veřejných budov používalo dřevo coby základní stavební materiál. Stát výstavbu dřevěných budov podporuje granty, o které mohou developeři žádat. *„Myslím, že každá stavební firma ve Finsku má ve svém portfoliu i dřevostavby,*“ říká Miimu Araksinenová. *„Na trvalou udržitelnost staveb se vyvíjí čím dál větší tlak.“*

A znovu stáčí řeč k riziku požárů. *„Na vnitřní stěny přidáváme extra vrstvu z pískovce a sádry a ta je nehořlavá,*“ popisuje. *„I tak ale prevenci před ohněm nesmíme v žádném případě podceňovat,*“ připomíná. *„Ale zároveň už jsme také absolvovali mnoho simulací případné evakuace,*“ dodává jedním dechem.

Dřevostavby mají nižší ekostopu než budovy z jiných materiálů

Další environmentální výhodou dřevěných staveb je, že z atmosféry odstraňují více oxidu uhličitého, než do něj vypouštějí. V tom se výrazně odlišují od ocelových a betonových staveb, jež po sobě zanechávají masivní ekologickou stopu.

„V době klimatických změn to může být opravdu nápomocné,“ říká Ali Amiri z Aaltoské univerzity nedaleko Helsinek. *„Když dřevostavby srovnáme s jinými budovami, ať už ocelovými, betonovými, nebo dokonce cihlovými, vycházejí z toho s emisemi skleníkových plynů nižšími o 20–30%. A to jsou velmi dobré zprávy.“*

Kdyby bylo – podle jeho slov – 80 % obytných budov v Evropě postaveno ze

dřeva, ušetřili bychom atmosféře až 55 milionů tun oxidu uhličitého ročně. To odpovídá téměř polovině uhlíkových emisí vyprodukovaných globálně betonářským průmyslem.

Wood City

V helsinském Wood City dnes stojí několik veřejných budov i dřevostaveb se stovkami bytových jednotek. Sídli tu také ředitelství společnosti Supercell, která se věnuje vývoji počítačových her. Recepce jejich budovy skýtá opravdu velkolepou podívanou na postavy hrdinů virtuálního světa vyřezané pochopitelně ze dřeva. Dřevem jsou tu obloženy i stěny všech

osmi pater kancelářských prostorů střídajících se s kavárnami a místnostmi vyhrazenými pro ty, kteří si o pracovní pauze potřebují dát „šlofika“.

Ve Wood City je i škola, sídlo společnosti Stora Enso, největšího výrobce CLT panelů, ze kterých jsou tu všechny budovy postaveny, a také – což v této severské zemi není vůbec žádným překvapením – nejoblíbenější volnočasová atrakce města, obří sauna s restaurací Löyly complex. Od roku 2016, kdy byl komplex otevřen, nasbíral mnoho ocenění z nejrůznějších míst světa, a to především za svůj dechberoucí tvar, po jehož šikmé střeše mohou návštěvníci vyšplhat až na vrchol. ●

DŘEVOSTAVBY VZBUZUJÍ OBAVY ENVIRONMENTÁLNÍCH SKUPIN

Možná není všechno tak sluncem zalité, jak by se mohlo na první pohled zdát. Environmentální skupiny jako World Wildlife Fund se obávají, že nárůst počtu budovaných dřevostaveb příliš zatíží světové lesy.

„Z klimatického pohledu je to samozřejmě dobrý způsob, jak zachycovat a uchovávat oxid uhličitý, ale na druhou stranu je to zvýšené využívání přírodních zdrojů,“ říká Mai Suominenová z WWF. *„Potřebujeme totiž i další výrobky, při jejichž výrobě je dřevo výchozí surovinou, jako třeba papír nebo obalové materiály, a pokud se v nějaké oblasti zvýší produkce výrobků, přirozeně se tím zvýší i těžba,*“ říká.

Finské dřevařské společnosti se zavázaly k osazování vytěžených ploch lesa, a to

citlivým a trvale udržitelným způsobem. Mai Suominenová ale přesto upozorňuje, že i přesto se může stát, že zvýšené vytěžování lesů povede k ochuzení stávající biodiverzity. Podle jejích slov hrozí, že v důsledku zvýšené těžby některé lesní systémy zkolabují, protože nebudou dostatečně pružné na to, aby na tak náhlou a velkou změnu zareagovaly. *„Budeme potom čelit většímu množství srážek, ale i sucha i nárůstu hmyzí populace.“*

Varuje, aby Finsko bezhlavě nenaskočilo na současný trend výstavby dřevěných domů s pocitem, jak moc je to všechno zelené, a přitom nepracovalo na časované bombě kolapsu dosud relativně zdravých a fungujících ekosystémů.

► Lněné lodě Flax Boats

Foto: ©Shutterstock/G. K.

Friedrich Deimann staví své lodě v Německu. Pečlivě a poctivě přitom dbá, aby jeho stavební postupy i materiály, které používá, byly co nejšetrnější k prostředí, ve kterém žijeme. Jeho práce je průkopnická a dost možná je i nahlédnutím do budoucnosti jachtařského stavitelství.

„Když jsem před osmi lety začínal, lidé mě poplácávali po rameni a říkali, že mi přejí mnoho štěstí,“ vzpomíná Friedrich Deimann. „Dneska je všechno jinak a ptají se mě, proč to tak jako já nedělá víc lidí anebo jak by bylo možné aplikovat mé postupy na sériovou výrobu jachet.“ V hledáčku zákazníků, ale i ostatních výrobců lodí se Friedrich ocitl právě pro své inovativní a k přírodě šetrné postupy při výrobě lodí. Stejně jako ostatní pracuje s laminátem, ale namísto skelné vaty a epoxidového lepidla používá alternativní, ekologické materiály.

Každý, kdo někdy navštívil sportovní loděnice a narazil v nich na staré a už dávno nepoužívané lodě, které jsou sice shnilé, ale o nějakém biologickém rozkládání vůbec nemůže být řeč, pochopí, jak novátorský a důležitý Friedrichův koncept je.

TLAK NA ‚ZELENĚJŠÍ‘ ZPŮSOBY VÝROBY v jachtařském průmyslu podle mínění Friedricha Deimanna přichází jak zespodu, od environmentálně uvědomělých zákazníků, tak shora, skrze stále se měnící a přísnější legislativu. Stejně jako v ostatních průmyslových odvětvích se i stavění lodí v budoucnosti muset držet zásad trvalé udržitelnosti.

Za těch několik let, co se Friedrich věnuje stavbě lněných lodí, se vnímání environmentálních témat díky aktivistům a nejrůznějším přírodním katastrofám posunulo na úplně jinou úroveň. Friedrichova nová loď Flax 27 se loni na výstavě lodí v Düsseldorfu setkala s nesrovnatelně větším zájmem než kdysi Bente 24. Podle Friedricha se z jeho vizí během doby stalo hnutí. Pozornost už se neupírá k ceně lodí, ale k tomu, jaký dopad má jejich výroba na životní prostředí.

Vášeň pro loď má Friedrich od dětství

„Jachtaření zbožňuji už od dětství,“ říká osobě Friedrich. „Jakmile jsem dokončil školu, začal jsem se učit stavět jachty. Hrozně mě to bavilo, ale ruku na srdce – pracovat s laminátem je skutečný horor. Je to nepříjemný materiál a o jeho neekologičnosti ani nemluvě,“ popisuje své začátky v lodním stavitelství.

„Mojí hlavní motivací bylo najít náhražku za laminát, a proto jsem podnikl důkladný průzkum,“ vypráví. „Mám zájem o práci se dřevem, a tak jsem přirozeně hledal materiály, které se vyznačují stejnou pevností. A narazil jsem na len!“ odhaluje svůj překvapivý objev. „Len se používal po celá staletí, jen spíše jako samostatný materiál, a ne v kombinaci s něčím dalším, a to i navzdory svým neuvěřitelným vlastnostem,“ podivuje se.

První kroky byly náročné

Použití lnu se stalo výchozím bodem dalšího Friedrichova pátrání. V počátcích svého výzkumu navázal spolupráci s univerzitou v Brémách. Tehdy také potkal Alexe Vrolijk. Alexův otec tvořil polovinu známého návrhářského domu Judel/Vrolijk a sám Alex se v té době věnoval své firmě na stavbu lodí Bente Yachts. „To bylo v roce 2013 a moje vize byly tehdy ještě hodně v plenkách. Víc jsem o nich mluvil, než že bych už držel v ruce něco hmatatelného,“ vzpomíná Friedrich s nadsázkou. Alex měl

hlavu otevřenou a Friedrichovy plány ho zaujaly. „Domluvili jsme se, že společně postavíme ‚zelenou‘ verzi jejich první jachty Bente 24,“ vzpomíná dnes po letech. „A tak jsem se u sebe v garáži pustil do stavby té lodí. Asi je jasné, že i když to byla dvojnásobná, nebylo to nikterak jednoduché.“

Výsledkem byla velmi příjemná jachta postavená celá z konopí s vrstvami lnu spojeného lepidlem Greenepoxidharz, náhražkou klasického epoxidu vyrobenou z lněného oleje. Paluby Friedrich vyrobil z korku a také plachty byly kompletně biologicky rozložitelné.

Poučil se z vlastních chyb

Fungovalo to: „zelenou“ jachtu bylo možné postavit. Problémem byla ale cena. „A nejen cena sama o sobě, jako spíš cena v porovnání s klasickou, nezelenou verzí Bente 24, jejíž trupy byly vyráběny v Polsku mnohem levněji, osvědčeným a takzvaným ‚rychlým a špinavým‘ způsobem,“ vysvětluje Friedrich Deimann. „S naším způsobem práce u mě v garáži to bylo nesrovnatelné: stavěli jsme loď ručně a učili jsme se za pochodu. Také cena za práci je v Německu úplně jinde než v Polsku. Takže finančně z toho ‚zelená‘ verze Bente 24 nevyšla vůbec dobře. I když se mnohá lidem líbila, nakonec sáhli po klasické a levnější variantě,“ vysvětluje Friedrich Deimann.

„Byla jednoduše chyba udělat dvě odlišné verze téže lodí, jednu ekologickou a druhou neekologic-

Len a korek, materiály minulosti i budoucnosti

„Zelené“ jachty se staví podobnou sendvičovou metodou jako tradiční laminátové jachty. Zásadním rozdílem je, že namísto sklolaminátu jsou používány lněné lamináty a jádro sendviče je vyplněno korkem, a ne pěnou. Ve srovnání s ostatními přírodními vlákny je len nejpevnější a nejodolnější proti protržení. Užitečná je celá rostlina. Ze semen lnu se získává lněný olej, který může z velké části nahradit olejový základ epoxidové pryskyřice. Korek se používá nejen na výplně mezi jednotlivými vrstvami, ale také na povrch palub. Stejně jako len je i korek trvale udržitelný, neboť se získává z korkových dubů, které rostou ve Španělsku a Portugalsku. Pro získání korku není nutné stromy kácet, jen se z nich každých devět až dvanáct let sloupe svrchní vrstva kůry. Korek je lehký, přizpůsobivý a navíc vodoodpudivý.

kou. A tuhle chybu jsme se rozhodli neopakovat, když jsme spustili výrobu lněných lodí Flax Boats,“ říká.

Bez nadsázky se dá říct, že Friedrich se svými loďmi dosáhl úspěchu. Nejenže má jeho Flax 27 v největší možné míře čisté environmentální svědomí, ale je to především elegantní jachta s fantastickým výkonem. „Kromě trvalé udržitelnosti a výkonu je estetika třetím pilířem, na kterém při výrobě našich lodí stavíme,“ potvrzuje Friedrich Deimann. „Plavit se na našich lodích je fantastickým zážitkem nejen kvůli vysokým technickým standardům, kterým naše plavidla dostávají, ale také kvůli tomu, jak jsou nádherná. Lněná vlákna svou strukturou připomínají dřevo a vodní prostředí svědčí i vzhledu korkových výplní. Díky všem těmto detailům jsou plavby na našich lodích nezapomenutelné,“ nešetří chválou Friedrich Deimann.

V budoucnu by se rád zaměřil na stlačení cen svých jachet na úroveň, která by byla schopná konkurovat tradičnějším, neekologickým způsobům výroby. „Jak už jsem říkal – moderní laminát se vyrábí ‚rychlým a špinavým‘ způsobem. Pokud máme obstát, potřebujeme zvýšit efektivitu našich výrobních postupů. Každý den přináší nové výzvy, stále je čemu se učit, co se materiálů týče, loďařství celkově i lidí, se kterými spolupracujeme,“ vykresluje Friedrich Deimann, kam se budou ubírat jeho další kroky. ●

Byli jsme...

Veletrh FOR ARCH 2023

Státní fond životního prostředí ČR se znovu stal partnerem letošního mezinárodního stavebního veletrhu FOR ARCH. Za účasti ředitele SFŽP ČR Petra Valdmana byl slavnostně zahájen 34. ročník. Vystavatelé ze všech stavebních oborů představili na výstavišti v Letňanech nové trendy v oblastech stavebnictví a rekonstrukce budov. Specialisté SFŽP ČR na poradenském stánku poradili zájemcům o renovace, jaká úsporná opatření jsou pro jejich dům vhodná i jak zažádat o dotaci v oblíbeném programu Nová zelená úsporám. Hlavním tématem přednášek Jak na úsporné bydlení se staly novinky v programu Nová zelená úsporám.

Pozvánky

VELETRH

Smart Energy Forum

17.–18. 10. 2023 / Praha 02 Universum

Součástí veletrhu bude konference v oblasti decentrální energetiky s důrazem na fotovoltaiku, akumulaci energie, inovace a nové obchodní modely. Vystoupí na ní i zástupci SFŽP ČR. Další částí Smart Energy Forum bude výstava zaměřená na systémy skladování energie (akumulátory), fotovoltaické technologie (panely, střídače, optimalizéry), nabíjecí stanice pro elektromobily, chytrá řešení pro energetickou soběstačnost a úspory. Na výstavě si můžete prohlédnout zejména produktové novinky pro domácnosti i firmy.

KONFERENCE

Konference Životní prostředí – prostředí pro život 2023

2.–3. 11. 2023 / Národní technická knihovna v Praze

Česká informační agentura životního prostředí pořádá za podpory Ministerstva životního prostředí a Technologické agentury ČR v pořadí již 4. ročník Konference Životní prostředí – prostředí pro život. Konference poskytne prostor pro setkání odborné i laické veřejnosti, kterou spojuje zájem o životní prostředí ve všech jeho složkách, a umožní tak širší diskusi o otázkách souvisejících s aktuálními výzvami životního prostředí v národním i globálním kontextu.

Konference se uskuteční 2. a 3. listopadu 2023 tradičně v prostorách Ballingova sálu Národní technické knihovny v Praze.

V rámci předběžného programu se během prvního dne konference – čtvrtek 2. listopadu 2023 – můžete těšit na prezentace dílčích výstupů a výsledků projektu s názvem Centrum environmentálního výzkumu: Odpadové a oběhové hospodářství a environmentální bezpečnost (CEVOOH), který je podpořen z programu Prostředí pro život a jehož hlavním koordinátorem je CENIA.

Druhý den konference – pátek 3. listopadu 2023 – pak bude věnován prezentaci záměrů a výstupů dalších projektů podpořených z programu Ministerstva životního prostředí na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti životního prostředí – Prostředí pro život, případně i z dalších programů, které jsou v souladu s prioritami konference.

SEMINÁŘ

Zprůchodnění migračních překážek ve vodních tocích

26. 10. / Povodí Vltavy, Praha 5

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Vodohospodářský rozvoj a výstavba, a. s., Povodí Vltavy, s. p., a ÚVU T. G. Masaryka, v. v. i., si vás dovolují pozvat na VIII. ročník semináře zaměřeného na problematiku zprůchodnění migračních překážek ve vodních tocích.

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

Spolufinancováno
Evropskou unií

Financováno
Evropskou unií
NextGenerationEU

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 16 | číslo 10 | říjen 2023 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfpz.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** Archiv SFŽP ČR | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje. **Prosíme o správné vytrídění recyklovatelného obalu i časopisu.**